Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 175 (15798) | 1981 оной июлиин 30, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

ШЕФҮҮДЭЙ ҺУҺАЛАМЖА

Шэнэ табан жэлэй түрүүшын хахад жэлэй түсэбые республикымнай малшадай амжалтатайгаар бэелүүлэн түгэсгэдэгдээ hэн. 1980 оной түрүүшын хахад жэлтэй зүйрлэхэдэ, байгша оной зургаан hара соо мяха [illegible] 5 процентээр, hү — 14 процентээр, үндэгэ — [illegible] процентээр дээшэлэн байна. [illegible] малшадай амжалтатайгаар [illegible] Юундэб гэхэдэ, мал ажалда таарамжагүй [illegible] үедэ республикымнай малшад бүхы шадабаряа гаргажа, дүй дуршалаа хэрэглэжэ, [illegible] шадаба ха юм. Эрхим малшад, социалис мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлhэн ажахынууд республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээ. Энэ дүнгүүд партиина организацинуудай, [illegible] ехэ хүдэлмэриин үрэ дүн болоно.

Ажалайнгаа дүнгүүдые согсолходоо, илангаа амжалта [illegible] худөөгэй ажалшад тэдэнэртэ сэгнэшгүй ехэ туhаламжа хүргэhэн хото городуудай болон худөө нютагуудай промышленна предприятинуудай болон бусад ажалшан коллективүүдые дурдадаг. Энэнь гүнзэгы удха шанартай. Эгээл засагай түрүүшын жэлнүүдhээ уг залгамжалан [illegible] Балта Хадуур хоёрой бата бэхи нэгэдэлэй hүлдэ болон ажабайдалдамнай тогтонижонхой.

Манай үргэн hайхан, зохёохы харилсаа холбоотой коллективүүдые нэрлэхэ болоо hаа олон лэ байха. Ленинэй нэрэмжэтэ локомотив-вагон заhабарилгын заводой хүдэлмэрилэгшэд, инженернүүд болон техникүүд, алба хаагшад Яруунын районой ажахынуудтай үнинэй нягта холбоотой. [illegible] «Коммунизм» колхозой [illegible] Ажалай Улаан Тугай ордентэ авиационно заводой [illegible]

«Колхоз, совхозуудта худөөгэй ажахын гүрэнэй бусад предприятинуудта 1981 ондо эгээ байра барилгые түргэдхэлгэ тухай» партиин обкомой болон республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ёноор, Улаан-Үдэ [illegible] 380 гаран [illegible]

Республикымнай ниислэл — Улаан-Үдын 70-аад гаран предприяти болон эмхи зургаанууд колхоз, совхозуудтай шефскэ харилсаа холбоотой. Үнгэрэгшэ жэлдэ эдэ тэдэнэй 16 миллион түхэригэй үнэ сэнтэй шефскэ туhаламжа үзүүлэгдэhэн бэлэй.

Жэл бүри хото городуудай, hуурин тосхонуудай ажалшад [illegible] ехэ хэмжээнэй ажал хэдэг. Ганса Улаан-Үдэhөө хүдөөгэй ажал хүдэлмэридэ жэл бүри 7 мянга гаран хүн хабаадана. Үнгэрэгшэ хабарай тарилгада 600 гаран механизатор Улаан-Үдын предприятинуудhаа эльгээгдэhэн байна.

Партиин XXVI съезд дээрэ Л. И. Брежнев «Мал ажал малаа худөөдэ онсо габшагай hалбари мүн» гэжэ заалhан юм. Энэ онсо габшагай hалбарида гүнзэгы анхарал хандуулха, али болохо туhа хүргэхэ гэhэн эрмэлзэлээр хүн бүхэнэй сэдьхэл эзэлэгдэнхэй. Энэ ушарhаа мүнөө тэжээл бэлэдхэлтын халуун хаhада шефүүдэй туhаламжа горитой нэмэри боложо үгэнэ. Нииитын мал ажалда тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүн зониие олоор хабаадуулха талаар Эгэтын, Хүдэриин сомоной, Һүбын сельскэ Соведүүдэй үүсхэл республика соомнай хаа хаанагүй дэмжэгдээ гээшэ. Үсхэлшэд үгэhэн үгэдөө хүрэхын түлөө харьяата нютаг дэбисхэртэдээ ажаhуудаг хүн зониие элсүүлжэ байнхай. Тэдэнэй жэшээгээр тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр гараhан коллективүүд олон. Захааминай районой Цахирай сомоной Соведэй уряалаар нютагай хүн зон эбтэй эетэйгээр үбhэндэ гараа. Бэшүүрэй районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоздо эндэхи эмхи зургаанууд, пенсионернүүд, hурагшад — бултадаа недондо 3145 центнер үбhэ, 1306 центнер шэлбүүhэ бэлдэhэн байгаа, дүй дуршалөө дүүрэн шаглажа, мүнөө зун тэдэнэр эртээнhээ үбhэ хуряалгада гаража, совхозой малда ядамаггүй хүрэхэ тэжээл бэлдэлсэнэ. Сэлэнгын районой ажахынуудта ганса шефүүд 1000 шахуу тонно набша тэжээл бэлдээ. Хурамхаанай районой Аргатын совхозой малшадта шефүүдынь 1610 центнер үбhэ ба 310 центнер набша бэлэдхэжэ үгэхэ юм. Түнхэнэй районой ажахынуудта ганса шефүүдынь 21.550 центнер тэжээл бэлдэхэ гэжэ хараалаанхай.

Саг үргэлжэ хэдэг ажалаа орхижо, худөөгэйхидтэ туhалхаяа ошоhон нүхэдэйнгөө түлөө завод, фабрикануудта үлэгшэдынь бүри ехэ нормо дүүргэхэ баатай болодог. Тус коллективүүдтэ түсэб дүүргэлтэ зарим ушарта хүндэхэн эрхэ байдалда хангагдадаг. Тиимэhээ шефскэ туhаламжа үзүүлхэеэ ерэгшэдэй олонхинь ганса өөрынгөө бэшэ, харин бүхы коллективэйнгээ үмэнэ харюусалгаяа мэдэржэ, шадаал hаа ашаг үрэ ехэтэйгээр, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллахые оролдодогшье, hайнаар хүдэлжэ, ульгэр жэшээшье харуулдаг байха. Колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна комитедүүд, тэндэхи мэргэжэлтэд шеф ёhоной туhаламжа үзүүлхэеэ ерэhэн нүхэдтэ ажал хүдэлмэриин али болохо таарамжатай эрхэ байдал зохёохо, гэр байраар, эдеэ хоолоор хангаха, мэргэжэл шадабаринень хараадаа абажа, зохид хүдэлмэри олгохо, коллектив соо ялгаржа байгаа социалис мүрысөөндэ, нииитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадахыень уриха арга боломжотой. Иимэ ушарта коллективүүд хоорондын харилсаан бэхижэхэ, шефүүдэй туhаламжа үндэр ашаг үрэтэй, хэhэн хүдэлмэринь эрхим шанартай байха, туhа хүргэгшэд сэдьхэлээ ханангяар түрэл коллективэйнгээ даабарине дүүргэhэн тухайгаа элидхэхэ баяртай бусахал.

Шефүүд ёhоной хани барисаан мини лэ саг зуурын туhаламжаар хизаарлагдадаггүй, харин гүнзэгы политическэ удха шанартай. Энэ шэнэ ёhоной харилсаанууд хото, худөөгэй ажалшадые хоорондонь бүри дүтэрхы болгоно.

Үнэн зүрхэнhөө туhа хүргэхэеэ ерэhэн шефүүдээ хүндэмүүшэ ёhоор угтажа, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллаха эрхэ байдал зохёохо гээшэ худөөгэй ажалшадай нэрэ хүндын хэрэг мүн.

КУБАНИИН ХОЁР МИЛЛИОН

КРАСНОДАР. (ТАСС). Кубаниин полинууд дээрэhээ хоёрдохи миллион тонно тарян гүрэнэй амбаарта хаагдаба. Ажахынуудhаа гол түлэб шэлдэг хатуу, үнэтэ шухаг намаргай шэниисэ элеваторнуудта, тушаан абалгын пунктнуудта эльгээгдэhэн байгаа.

Ехэ ашаатай автопоезднууд, автомобильнууд худөөгэй харгы замуудаар hубарина. «Красносельский» совхозой жолоошон Н. Косачев хоёр мянга гаран тонно таряа тоог дээрэ алтаба. Усть-Лабинска районой «Россия» колхозой жолоошон А. Волобуев мүн лэ эды шэнээн таряа тушаагаа.

Кубаниин талада 40 градус халуун болоходонь, худэлжэ байhан жатканууд харагдахаяа болёо. Ушарынь юуб гэхэдэ, механизаторнууд түхэрээн сүүдхэдэ баалнуудые суглуулжа сохино бшуу. Тбилисскэ районой «Кропоткинский» совхозой комбайнернууд Н. Креймер, Ф. Жвербли ургаса хуряалгын түрүүшүүлэй тоодо ороно. Хуряалгын эхинhээ хойшо тэдэнэр туд бүридөө арба гаран мянган центнер тарее сохёо.

ҺОГООБОРИШЬЕ ҮБҺЭН—ҺҮРИДЭ

Һүүлэй мэдээгээр

Республикын статуправлениин суглуулhан тоо мэдээн дээрэhээ харахада, байгша оной июлиин 27-до районуудта бүхыдөө 12.537 тонно **үбhэн hүрилэгдөөд** байна гэхэ гү, али бүхы 476,4 мянган тонно үбhэ бэлэдхэхэ түсэб hаял 3 процентдэ хүргэгдэбэ. Нёдондо энэ үедэ мүнөөнэйхиhөө 1500 үлүүтэй тонноор ехэ үбhэн абтаhан байгаа.

Прибайкалиин, Кабанскын, Баунтын районууд лэ үбhэ абаха түсэбөө 10—19 процентдэ хүргөөд байхадань, Мухар-Шэбэрэй, Хориин, Бэшүүрэй, Сэлэнгын, Хэжэнгын районууд түсэбөө оройдоол 0,1—2 процент болгоо. Ондоогоор хэлэбэл, олонхи районууд үнгэрэгшэ жэлэйхиhээ гурба-дүрбэ дахин бага үбhэ абаа. Зэдын райондо мүнөө хүрэтэр тонношье үбhэ бэлэдхээгүй ажахынууд бии.

Сенаж нёдондонойхиhоо жэшээгүй бага бэлэдхэгдэбэ. Республика дотор бүхы 15.727 тонно сенаж дарагдаа гэхэ гү, али түсэб миил 9 процент дүүргэгдэбэ. Загарайн, Түнхэнэй, Сэлэнгын, Хяагтын районууд даб дээрэ бултанhаа ехэ сенаж дараа гэхэ гү, али түсэбөө 19—25 процент дүүргээ. Яруунын, Прибайкалиин, Хориин, Захааминай районууд нэгэшье тонно сенаж дараагүй байна.

Олонхи колхоз, совхозуудта бүхыдөө 3619 тонно **витаминтай ногооной гурил** татагдаа гэхэ гү, али нёдондоной энэ үеынхиhөө зарим тэды ехэ бэлэдхэгдэбэшье, түсэб hаял 9 процентдэ хүргэгдэбэ. Түнхэнэй, Бэшүүрэй, Кабанскын, Хурамхаанай районууд витаминтай ногооной гурил бултанhаа ехэ бэлэдхээ. Зэдын, Хориин, Яруунын, Сэлэнгын районууд түсэбөө оройдоол 2—4 процент дүүргээ гэхэ гү, али энэ талаар ехээр гээгдэжэ ябана.

Энэ жэлдэ республика дотор бүхыдөө 16,1 мянган тонно **набшаhата тэжээл** бэлэдхэгдэхээр хараалагдаhан hаа, мүнөө оройдоол 7849 тонно тиимэ тэжээл абтаа, түсэб 49 процентдэ хүргэгдөө. Харин нёдондо энэ үедэ 10,9 мянган тонно набшаhата тэжээл суглуулагдаад байгаа. Зэдын, Прибайкалиин, Яруунын районууд набшаhата тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэээ. Тиихэдэнь Бэшүүрэй, Баргажанай, Хяагтын районууд набшаhата тэжээл бултанhаа бага бэлэдхэбэ.

НЭМЭРИ

ЭРШЭТЭЙ, ЭМХИТЭЙ

Репортаж

Урдандаа Иганца, Кома голой эрьедэхи тосхон hууринууд тусгаар hорилготой ангууша бэрхэ нохойнуудаар суурхадаг hэн хадаа. Нээрээшье тойроод — хаданууд, хүбшэ тайга. Агнаха гэбэл, арга бии.

Зүгөөр агнууриин хажуугаар үхэр мал үсхэбэрилдэг эндэхи зон хэр урhаа хадын хүндынүүдээр урдадаг түнгалаг хүйтэн уhатай гол горхонуудhаа сабшалангуудаа ундалуулжа, hогтожо унахаар hайхан хангалтай үбhэ сабшажа абадаг байhан.

Кома тосхоной хойто захаhаань сэхэ сабшалан эхилдэг юм. Эндэ Губа гэжэ газарта «Прибайкалец» колхозой үбhэ бэлэдхэлгын оньhожоруулагдамал звено мүнөө худэлнэ. Тэрэнэй бүридэлдэ үбhэ хуряалгын элдэб механизмуудые шагтаганhан 11 трактор, тэрэ тоодо 4 косилка, 2 тармуур, баалтай үбhэ суглуулдаг 2 ПК-16 гэхэ мэтэнүүд ороно. Тракторай гарахагүй газарта 2 морин тармуур хүдэлгэгдэнэ.

Звеное толгойлогшо Виктор Григорьевич Красовский эдэ үдэрнүүдтэ баяртай. Нэгэдэхеэр, таhалдажашье hаа, недели шахуу орожо байhан бороо одоол зогсожо, hүүлэй хоёр үдэр яhала үбhэн хуряагдаба. Хоёрдохёор, Виктор Григорьевич өөрөө луговод юм. Мүнөө эгээл тэрэнэй участогууд дээрэ үбhэн хуряагдана ха юм.

— Ургаса яhала hайн. Энэ Губа гэжэ участогтамнай оройдоол 24 гектар юм. Уржадэр эндэ 3 hүри, үсэгэлдэр 5 hүри табяабди. Хэмжэлгын дүнгөөр 417 центнер тэдэмнай болоо. Мүнөө үглөөнэй гурбан hүри табибабди,— гээд маанадhаа дүтэшэг тэбхыжэ харагдаhан hүринүүд тээшэ тэрэ заана. Дүрбэдэхинь хахадланхай.— Тугаарай эдеэлжэ, хүсэ орообди. Үдэшэ болотор үшөө гурбые лаб табихабди. Тиихэдэмнай hаяын үдэрнүүдтэ hүрилэгдэhэнтэй дүн хамта 717 центнер болохо. 24 гектарта тэрэнээ хубаахадамнай гектарhаа гушаадшье шахуу центнер болохол даа, Клочнево гэжэ участогтамнай мүн лэ эды тухай hэн. Гурбадахи участагни тээ энэ бэруулжаа Батуринодо юм. Тэндэхи 63 гектараа унагаанхайбди. Ургасань муу бэшэ. Нёдондо жэл гектарhаа дунда зэргээр 25 центнер абаа hэм. Энэ жэлдэ 28 центнер абаха уялгатайб. Тэрэнээ найдамтайгаар дүүргэхэб гэжэ мүнөө хэлэхэдэ болохо байна.

Виктор Григорьевич луговодоор 15 жэлэй туршада хүдэлнэ. Нилээд дуршэлтэй болонхой. Жэлhээ жэлдэ өөрынгөө сабшалан дээрэhээ тоггтууритай hайн ургаса абана. Энэ хабарhаа эхилжэ луговод эндээ ехэ хүдэлмэри хэhэн байна. Сэбэрлээ, шэбхэ гаргажа тараагаа. Минеральна үтэгжүүлгэ энэ жэлдэ горитойхоноор оруулаа. Энээнэйл ашаар ургасань нёдондоной-хидо орходоо бүри hайн байба. Үбэлдөө саhа ехээр тогтоогоо, тошо халяагаа. Тиигэжэ сабшалангаа гурба дахин hаадгүйгөөр уhалhан байна.

В. Г. Красовскиин звено үбhэ хуряалгын эхилhэнhээ хойшо 3000 гаран центнер hүрилжэ. Прибайкалиин районой социалис мүрысөөндэ мүнөө түрүүлжэ ябана. Энэньшье гайхалгүй. Жэл бүри эрхим ажалаараа шалгардаг дуршэлтэй механизаторнууд энэ звенодо бии. Сабшалга дээрэ хүдэлдэг Федор, Николай Усольцевүүд, Петр Леонов нормоёо 1,5 дахин дүүргэнэ. Тармалга дээрэ Юрий Золотарев ябана. Стогомёдто залуу механизатор Михаил Баташов ажаллана. Тэрэнэй эхэ тётя Шура Баташова тогоошоноор эндэ хүдэлнэ. Юрэдөө хотоороо үбhэ хуряалгада хабаадажа байhан бүлэнүүд Комодо олон. «Бүхыдөө звенодомнай 40-өөд хүн хүдэлнэ,— гэжэ В. Г. Красовский хөөрэнэ. —Түрүүшын үдэрhөө хойшо hаатангүй хүдэлжэ байhан пенсионернүүд И. Ф. Викторов, А. В. Колмаков, П. Т. Неизвестных гэгшэд тухай дурдангүй гараха яашье аргагүйб. hургуулиин үхибүүд олон. Шугын оёорнуудай үбhэ мүнөө 12 гар хажууршад сабшана».

— Зай, хүбүүд, эхилэе,— гэжэ hүри дээрэ гараhан звеношоной команда үгэхэдэ, Михаил Баташов стогомёдоороо дүмүүхэнээр нэгэ обоорог үбhэндэ дүтэлжэ хадхаhан бэеэрээ үргөөд, дээшэнь хаяжархиба. Бэйд гээд лэ ээлжээ ээлжээгээр баал суглуулдаг ПК-16 түхэлэй хоёр агрегат, хоёр морин тармуур, хоёр морин волокуша үбhэ тармажа суглуулаад асархадань, стогомёт дээшэнь hаадгүйгөөр хаяна. Сагаан мори унаhан нэгэ басаган волокушаар үбhэ шэрэжэ асархадань, тэрээндэ хандабаб.

— Би Таня Родионова гэжэ нэрэтэйб. 9-дэхи класс дүүргэнхэйб. Яhала hайнаар hурадагби. Бүри багаhаа үбhэндэ ябажа эхилээ hэм. Эндэ манай hургуулиин, манай классайшье үхибүүд хүдэлдэг. Тэрэ хээрэ моритой тармуурта Андрей Арефьев хүдэлнэ. Нүгөөдэ волокушаар Костя Карачов үбhэ суглуулна. Зундаа эндэ гоё даа. Агаарынь сэбэр, үбhэ ногоон hайханаар хангалтажа байха. Эсэхэ, халуудахадаа уhанда ородогбди. Түхэреэн жэл соошье зун байдаг hаань, үбhэн дээрэ бидэ хүдэлхөөр бэлэмди, — гэжэ Таня энеэнэ.

Мүнөө В. Г. Красовскиин косилкашан Долина гэжэ газарта үбhэ унагааж байна. Тэндэ бүхыдөө 160 гектар болохо юм. Тус звено 9500 центнер үбhэ бэлэдхэхэ түсэбтэй.

— Долинаяа дүүргээд, бүри саашаа хадын хүндынүүдтэхи Валюшха, Харниишха гэжэ сабшалангуудта ороходби, — гэжэ hүри дээрэhээ Виктор Григорьевич хойто хада тээшэ заана. —Тэндэшье ургаса яhала hайн. Бороо hаалта хээгүй хадань, түсэбөө түргөөр дүүргээд, хүршэнэртөө ошожо туhалхабди.

Н. БАДМАРИНЧИНОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: hүрилэлтын үедэ; звеношон В. Г. Красовский,

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

РОССИН ХҮГЖЭЛТЫН ШАТАНУУД

РСФСР-эй ЦСУ-гай МЭДЭЭСЭЛ

Россин Федерациин ажалшад КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсожо, 1981 оной түрүүшын хахад жэлдэ республикын экономическа ба социальна саашанхи хүгжэлтые хангаhан байна гээд РСФСР-эй Центральна статистическэ управлениин мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

Промышленностьда продукци үйлэдбэрилгын ниитэ хэмжээнэй ба ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын талаар хахад жэлэй түсэб дүүргэгдээ.

Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, үйлэдбэриин ургалта 2,9 процентдэ хүрэhэн байна. Ажалай бүтээсэ 2,8 процентээр дээшэлжэ, энээнэй ашаар үйлэдбэриин ургалтын 97 процент абтаба. Промышленна продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулагдаа, ашаг олзо дээшэлээ. Промышленностиин хэдэ хэдэн hалбаринуудай хүдэлмэриин технико-экономическа үрэ дүнгүүд, бүтээн гаргагдаhан продукциин шанар hайжаруулагдаhан байна.

Гэхэтэй хамта, зарим үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд, предприятинууд продукциин ниитэ хэмжээнэй, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын, продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулгын, ашаг олзын, шэнэ техникэ ба технологи нэбтэрүүлгын талаар тогтоогдоhон даабаринуудые дүүргээгүй гээд РСФСР-эй Центральна статистическэ управлениин мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэнэ.

Худөө ажахын ажалшад хабарай тарилгын хүдэлмэриие эмхитэй hайнаар үнгэргэбэ. Даб дээрэ абтаhан баримта мэдээнүүдэй ёhоор, 1981 ондо бүхы РСФСР дотор 122,6 миллион гектарай талмайда худөө ажахын ургамалнууд таригдаhан байгаа. Хаа хаанагүй колхоз, совхозуудта ургасын хойноhоо харууhалха, үбhэ сабшаха, тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри ябуулагдана. Ороhото ургамалнуудые хуряажа захалба.

Ниитын хэрэглэмжын бүхы түхэлэй транспортаар ашаа зөөлгэ 2,2 триллион тонно-километртэ хүргэгдөө гэхэ гү, али 1980 оной түрүүшын хахадайхитай жэшэбэл, 3 процентээр ургаа.

1981 оной түрүүшын хахад жэлдэ гүрэнэй капитальна hомололгонуудай ашаар 19 миллиард түхэригэй ниитэ үнэ сэнтэй гол фонднууд ашаглалгада оруулагдаhан байна. Тэрэнь 1980 оной энэ үеынхидэ орходоо 5 процентээр ехэ болоно.

Республикын арадай ажахыда гүрэнэй капитальна hомололгонууд 34 миллиард түхэригтэ хүрөө гэхэ гү, али 1980 оной нэгэдэхи хахад жэлэйхиhээ 4 процентээр дээшээ байна.

Хахад жэлэй турша соо дунда зэргээр РСФСР-эй арадай ажахыда ажалладаг хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай тоо 65,7 миллиондо хүрэбэ. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, 0,7 миллион хүнөөр гэхэ гү, али 1,1 процентээр ургаа.

Гүрэнэй болон гэр байрын-барилгын хамжаанай мүнгэ зөөринүүдhээ дүн хамта 15,8 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай 317 мянган болбосон түхэлтэй шэнэ квартира ашаглалгада оруулагдаhан байха юм. Тэрээнhээ гадна, колхозууд болон хүн зоной мүнгэ зөөрөөр, гүрэнэй урьhаламжын туhаламжаар олон тоото квартиранууд, үмсын гэрнүүд баригдаа.

1981 оной июлиин 1-нэй байдалаар РСФСР-эй хүн зоной тоо 139,5 миллиондо хүрэhэн байна.

(ТАСС).

ШУХАЛА АСУУДАЛНУУД ХЭЛСЭГДЭБЭ

ВЦСПС-эй пленум июлиин 28-да Москвада нээгдээ. СССР-эй Профессиональна союзуудай ээлжээтэ, XVII съездые зарлаха тухай ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ А. И. Шибаевай элидхэл шагнагдажа, зүбшэн хэлсэгдэбэ. Профсоюзуудай XVII съездые 1982 оной мартын 16-да Москвада зарлахые пленум тогтооhон байна.

ВЦСПС-эй хүдэлмэри тухай тоосоон, КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэhөөр СССР-эй Профессиональна союзуудай бэелүүлхэ зорилгонууд гэhэн асуудалнууд съездын зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаба. Центральна шалгалтын комиссиин тоосоон, Профессиональна Союзуудай Бүхэсоюзна Центральна Соведэй hунгалтанууд, Центральна шалгалтын комиссиин hунгалтанууд гэхэ мэтэ асуудалнууд зүблэхэ зүйлдэ оруулагдана.

КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй улам ургажа байгаа нүлөөн доро ороной ниитын-политическэ бүхы ажабайдалай хүгжэжэ байха үедэ профсоюзуудай съезд болохо юм гэжэ А. И. Шибаев тэмдэглээ.

Тэрэнэй эрилтэнүүдэй үндэhөөр профсоюзай организацинууд профсоюзуудай совет болон комитет бүхэнэй ажал ябуулгын түхэл шэнжые, үрэ дүнгые гүнзэгыгөөр, али бүхы талаhаань шэнжэлхэ, ажалша коллективүүдтэ эдэнэй хүдэлмэриин арга онолнуудые саашадань hайжаруулха, ажахын, социальна ба соёлой асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эдэбхи үүсхэлыень хүгжөөхэ талаар тодорхой хэмжээнүүдые абажа, бэелүүлхэ зэргэтэй.

Ажахын ажал ябуулгын үрэ дүнгүүд, материальна бүхы нөөсэнүүдые хэрэглэлгэ, социалис уялгануудые, угтамжын түсэбүүдые дүүргэлгэ тухай ажалшадта саг үргэлжэ мэдээсэжэ байха, хүдэлмэришэдэй суглаануудта ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, инженерно-экономическа албануудай тоосоонуудые шагнаха шухала гэжэ пленум дээрэ заагдаhан байна.

(ТАСС).

БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Манай республикын мэдэлэй арадай ажахын талаар «1981—1985 онуудта, мүн 1990 он хүрэтэрхи үедэ Буряадай АССР-эй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые саашадань комплекснор хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй байгша оной январиин 9-дэ абаhан тогтоолые бэелүүлхэ талаар энэ жэлэй түрүүшын хахад жэлдэ министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүдэлмэри тухай асуудалые республикын Министрнүүдэй Совет уржадэр болоhон заседани дээрэ зүбшэн хэлсэбэ. Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, республикын Госпланай түрүүлэгшэ **Д-Н. Т. Радназв** энэ асуудалаар элидхэл хээ.

Түрүүшын хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтые дүгнэжэ шэнжэлэл хэхэдээ, түйлагдаhан амжалтануудыень тэмдэглэхэ зуураа, худөө ажахыда, мүн промышленностьда түсэбэй дүүргэлтэдэ ушаржа байhан дутуу дунданuудта элидхэлшэ гол анхаралаа хандуулаа. Продукци худалдаха талаар хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргээгүй Эдеэ хоолой ба Түлишын промышленностиин, Ойн ажахын министерствэнүүдэй ажал ябуулгые тэрэ эрид шангаар шүүмжэлбэ. Капитальна барилгын ажал хэрэгүүд хангалтагүй байна гэжэ hанаагаа зобонгёор тэмдэглээ. Худөө нютагуудта байрын гэрнүүдые бариха тухай асуудал хангалтагүйгөөр шиидхэгдэнэ, нютагай Соведүүдэй барилганууд дээрэ мүнгэ зөөри муугаар ашаглагдана. «Главбурятстрой», «Бурятцелинстрой» трест, авиазаводой СМУ, «Улан-Удэтрансстрой» трест, «Нижнеангарсктрансстрой» трест байрын гэрнүүд болон социально-соёлой, хүн зоной ажаhуудал хангалгын объектнүүдые бариха жэлэй түсэбые дүүргэхэ талаар ехэ гээгдэлдэ оронхой. Энээнтэй дашарамдуулан, предприятинууд болон «Ажахын байгуулалтада арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй үүргые саашадань дээшэлүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой эрилтэнүүдтэ үндэhэлэн, предприятинууд болон организацинуудай хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлгэдэ үүргэ нүлөөе шангадхаха, залан хүтэлбэрилгын ба хиналтын уялгануудые бэелүүлхэ талаар городууд болон районуудай гүйсэдхэхэ комитедүүд ажал ябуулгынгаа арга онолые удаанаар таарулан табина гэжэ тэмдэглэгдээ. Гээгдэлдэ ороhон министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд заседани дээрэ тоособо. Ушаржа байhан дутуу дутуу дунданuудые ойрын сагта усадхахын, хоёрдохи хахад жэлэй ба бүхы 1981 оной түсэбые хэмбэришэгүй бэелүүлхын тула нүлөө ехэтэй хэмжээнүүдые абахыень эдэнэртэ дурадхагдаа.

1981 оной түрүүшын хахадта Буряадай АССР-эй Гүрэнэй бюджедэй гүйсэдхэл ба республикын 1982 оной Гүрэнэй бюджедэй проект тухай асуудал мүн лэ зүбшэн хэлсэгдээ. Эдэ асуудалнуудаар республикын финансын министр **Ч. В. Ендонов** заседани дээрэ үгэ хэлэбэ.

Малай тэжээл бэлэдхэлгын ямараар ябажа байhан тухай Мухар-Шэбэрэй районой гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ М. Ф. Махановай мэдээсэлые шагнажа, худөө ажахын энэ шухала кампаниие эмхидхэлгэдэ ехэ дутуу дунданууд ушаржа байна гэжэ тэмдэглээд, ниитын адууhа малда элбэг хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ зорилготойгоор шухала хэмжээнүүдые абахыень республикын Министрнүүдэй Совет районно гүйсэдхэхэ комитедые, арадай депутадуудай сельскэ ба сомоной Соведүүдые уялгалаа.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор Б. И. Николаев, В. Н. Черныш болон бусад зүблэхэ зүйлдэ табигдаhан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаба.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. С. Семенов**, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **В. Б. Саганов** заседани дээрэ үгэ хэлэhэн байна.

ТҮСЭБӨӨ ДҮҮРГЭБЭШЬЕ ҺАА...

Республикымнай предприяти, организаци, колхоз, совхозуудай болон бэшэшье коллективүүдтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй хоёр кварталда хэды шэнээн хүдэлмэриин хэгдэһэн, түсэб, уялгануудай дүүргэгдэһэниинь шэнжэлэлгэдэжэ, сашаанхи зорилгонууд хааралгдажа байна. Тэрэшэлэн Улаан-Үдэ хотын Советскэ районой партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ «Үйлэжэл эдэбхитэнэй партийна организациин коллективүүдэй байгша оной түрүүшын хахад жэлэй хүдэлмэриин дүнгүүд ба 1981 оной түсэб, уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхэ талаар зорилгонууд» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. КПСС-эй райкомой секретарь П. А. Чукреев суглаан дээрэ элидхэл хээ.

Улаан-Үдэ хотын Советскэ районой партийна, совет, профсоюзай, комсомолой болон ажахын организацинуудта түрэл партиингаа XXVI съездэй түүхэтэ шиидхэбэринүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри яһала эршэтэй гэжэ партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Районой промышленна, барилгын, транспортын, холбоонгой, худалдаа найманай, хүн зоной ажахуудай хэрэглэмжэ хангаха олонхи предприятинууд байгша оной урган һарын түсэб, уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэбэ. Промышленна продукци худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые район 101,1 процент, хүн зоной үргэн хэрэглэлгын эд бараа гаргаха түсэбые 101,5 процент дүүргэбэ. Түсэбөө гадуур 670 мянган түхэригэй продукци худалдагаа.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха талаар бодото хэмжээнүүд абтана. Үйлэдбэриин ашаг үрэ, ажалай бүтээсэ дээшэлһэнэй ашаар, түсэбөө гадуур продукци үйлэдбэрилэгдэһэн. 1981 оной түрүүшын хахадта районой предприяти, организацинуудта 620 мянган киловатт-час электрын эрэ хүсэн, 230 тонно түлишэ, 350 мянган түхэригэй түхэй эд, материалнууд алмагдаа.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй, 1981 оной түсэб, уялгануудые болзорһоонь урид дүүргэхэ талаар районой хэдэ хэдэн предприяти, организаци, цехэй, халаанай, бригадын коллективүүд үнэтэ үүсхэлнүүдые гаргаа. Жэшээлхэдэ, «Электромашина» заводой инструментальна цехэй хүдэлмэрилэгшэд И. С. Лесков, В. Г. Федоров, Ю. П. Старовойтов, М. Ф. Тимофеев гэгшэд арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые В. И. Ленинэй түрэһөөр 115 жэлэй ой болотор, шэлэй заводой шэл отологшо А. Б. Будаева хүбиингаа табан жэлэй түсэбые Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ой болотор, судна бүтээлгын заводой 5-дахи цехэй Ш. А. Шагжиевай хүтэлбэрилдэг участогой коллектив болон «Бурятразнобыт» нэгэдэлэй Л. С. Мозговаягай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригада байгша оной түсэбые Агуу Октябриин социалис революциин 64-дэхи ойн баяр болотор дүүргэхэ гэжэ уялга абаа. Тэрэ гэһэн үүсхэлые мүнөө 75 участогай, 120 бригадын, бухыдөө арадай ажахын бүхы һалбаринуудай дүрбэн мянга шахам хүдэлмэрилэгшэд дэмжэжэ байна.

Гэхэтэй хамта промышленна олонхи предприяти, барилгын организацинуудай хүдэлмэридэ горитой дутагдалнууд үзэгдэнэ, продукци гаргаха, шанар һайжаруулха талаар бии байһан арга боломжонууд гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй гэжэ суглаан дээрэ хэлэгдэбэ. Район нелонда жэлэй эхэн үеһөө продукци үйлэдбэрилгын хэмжээ баһа болгоһон байна. Шэлэй, пивын заводууд хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргээгүй. Илангаа барилгын организацинууд муугаар хүдэлжэ гараа. Тэдэнэр барилга-хабсаралга хэхэ хахал жэлэйнгээ түсэбые минил 76,8 процент дүүргээ. Зарим предприяти, организаци, эмхи зургаанудта ниитэ-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри мүргэй һайнаар ябуулагданагүй, социалис мүрысөөн һулаар эмхидхэгдэнхэй, ажалай журам, ниитын ёһо гурим эбдэхэ ушарнууд дайралдаһаар.

Элидхэлэй һүүлээр С. М. Кировой нэрэмжэтэ заводой партийна организациин секретарь **В. П. Дерябин** түрүүлэн үгэ хэлэбэ. Тиихэдээ предприятиингаа хайшан гэжэ гээгдэлһээ гаража, түрүү зэргэдэ орожо байһан тухай суглаанда хабаадагшадта хөөрэжэ үгэбэ. Юуб гэхэдэ, тус завод энээнһээ урда жэлнүүдтэ түсэб, уялгануудаа ходо дүүргэдэггүй байгаа. Арбадахи табан жэлэй түсэб эндэ 96,2 процент дүүргэгдэһэн байгаа. Энэ жэлдэ заводой дирекци ба партийна организациин эрид хэмжээ абаһанай ашаар ажал хэрэгынь эрид һайжаржа захаланхай. Түрүүшын хахад жэлэй дүнгөөр заводой коллектив район соогоо хоёрдохи һуури эзэлжэ, КПСС-эй райкомой, райсоведэй гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамотада хүртөө. Үгынгөө түгэсхэлдэ нүхэр Дерябин ажал хүдэлмэридэ дайралдадаг бэрхэшээл, дутуу дунданууд тухай тогтобо.

Партиингаа XXVI съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон шэлэй заводой шэл отологшо **А. Б. Будаева** коллектив соогоо үнэтэ үүсхэл гаргаа юм. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй түсэб Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ой болотор дүүргэхэб гэһэн уялга абаад, энэ үүсхэлыень дэмжэхэ уряатайгаар заводойнгоо бүхы хүдэлмэришэдтэ хандаһан байна. Абаһан уялгаяа дүүргэхын тула ямараар оролдожо байһан тухайгаа тэрэ үгэ хэлэлгэндээ тогтобо. Энэ жэлэйнгээ түсэбые Агуу Октябриин социалис революциин 64-дэхи ойн баяр үдэр болотор дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 25 мянган дүрбэлжэн метр шэл түсэбһөө гадуур үгэхэб гэжэ суглаанда хабаадагшадые найдуулба.

— Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлые манай коллектив муу бэшээр эхилбэшье, пассажирнуудые зөөхэ, ашаа шэрэхэ, олзо оруулха түсэбүүдээ дүүргээгүй, — гэжэ Улаан-Үдын авиапредприятиин ахамад бортмеханик **Ф. И. Бартанов** үгэ хэлэлгэндээ тэмдэглэбэ. Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, ажалай эмхидхэл үшөөл һула, кадрнууд дуталдана, томо самоледуудай бууха, ниидэхэ талмайн барилга унжагайранхай, ажалай журам эбдэхэ ушарнууд усадхагданагүй. Тиигэбэшье манай коллектив жэлэйнгээ түсэбые ноябриин 7 болотор дүүргэхээр зориглонхой гэжэ мэдүүлбэ.

Барилгын организацинууд ямар шалтагаанһаа түсэб, уялгануудаа дүүргэнэгүйб гэһэн асуудалда харюу үгэлгөөр 145-дахи ПМК-гай начальник **К. И. Смородников** үгэсэ эхилбэ. Нэн түрүүн барилгын материал дуталдана. Жэшээлхэдэ, байгша оной нэгэдэхи кварталда тэдэнэр 88 тонно цемент абаха байгаад, минил 40 тонно абаа. Хирпнисэ, түмэрбетонно хэрэгсэлнүүд, хюрөөдэһэн модон гэхэ мэтэ саг болзортоо, түсэбэй ёһоор үгтэнэгүй. Хүдэлхэ хүнүүдээр, оньһон техникээр ПМК тон муугаар хангагданхай. Барилга дээрэ үдэртөө 600 гаран хүн, 30—35 автомашина гараха ёһотой байгаад, мүнөө 240 гаран хүн, 8—10 автомашина хүдэлнэ. Байгша ондо тус организаци нёдондонойхиһоо гурба шахуу ехэ барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэхэ байбашье, түсэбөө баһал дүүргэхэгүйнь. Энэ ушар халаа түсэб зохёолгодо дутуу дунданудай бии байһанние харуулна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Элидхэл тушаа үгэ хэлэлтэдэ архиин заводой директор **Ю. И. Калашников**, судна бүтээлгын заводой профсоюзуудай завкомой түрүүлэгшэ **М. Б. Балданов**, горпромторгын комсомолой комитедэй секретарь **Г. Л. Пыкина**, «Бурятразнобыт» нэгэдэлэй директор **А. Е. Утенков**, арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **Н. И. Кузнецов** гэгшэд хабаадаба.

Хэлсэгдэһэн асуудалаар партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дэлгэрэнгы шиидхэбэри абаа.

Суглаанай түгэсхэлдэ 1981 оной түрүүшын хахадта дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илагшадта КПСС-эй райкомой, арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг, Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаба. Һүүлээрнь КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **В. Н. Башкеев** үгэ хэлээ.

Ц. СУБАНОВ.

УКРАИНЫН ССР. Шэнэ табан жэлэй туршада мяха, һү үйлэдбэрилгые эрид дээшэлүүлхэ тухай республика доторoo үүсхэл гаргаһан Черкасска областиин хүдөө нютагуудай ажалшад эршэмтэйгээр хүдэлжэ байнхай.

Золотоношско районой «Большевик» колхозой һаалишад тухай һураг суу холо, ойгуур тараанхай. Тэдэнэй нэгэн — Социалис Ажалай Герой, УССР-эй Верховно Соведэй депутат, КПСС-эй XXVI съездын делегат Валентина Николаевна Левчик даажа байһан үнеэдһээ жэлэй туршада дундаа зэргээр 6000 килограмм һү һааха гэһэн үндэр уялга абаад, тэрэнээ бэелүүлхэ зорилгоор найдамтайгаар ажаллажа байнхай. Түрүүшын хахад жэлэй дүнгыень абажа харахада, суута һаалишанай үгэдөө хүрэхэнь лабтай гээд баталмаар.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Н. Левчик Люда гэжэ аша басагантаяа.

ТАСС-ай фотохронико.

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

АНАДЫРЬ. Чукоткодо үбһэ сабшажа эхилбэ. Анадырь шадарай «Северный» совхоздо 1650 гектар талмайда олон жэлэй ногоон хэдэн жэлэй урда тээ таригдаа һэн.

Таарамжагүй газарай ногоое гараараа сабшана. 2 мянга шахуу тонно үбһэн бэлэдхэгдэхээр, 1500 гаран тонно силос даргдахаар түсэблэгдэнхэй.

КАЛИНИНГРАД. «Правдинский» совхозой таряашад үбһэ сабшаха түсэбөө дүүргээ. 2500 тонно эрхим шанартай тэжээл һарабша доро оруулагдаа.

Мүнөө Правдинска район бүхы түхэлэй тэжээл бэлэдхэлгээр область доторoo түрүү һуури эзэлжэ ябана. Ипатовска арга хэрэглэһэнэй, техникээ һайнаар ябуулһанай ашаар амжалта туйлана.

НАРЫН. Киргизэй үндэр хада ууладахи таряалан дээрэ ургаса хуряалгын халуун хаһа саг оршобо. Түбэй Тянь-Шаниин таряашад ургасаяа хадажа, сохижо захалба. Нарынска областиин таряашад болон механизаторнууд тон богони болзорто— хүдэлмэриин арбан үдэрэй турша соо ургасаяа хуряажа абахаар шиидээ.

ТАШКЕНТ. Узбекистанай хлопогой полинууд дээрэ ургамалай буурсагай эдешэлгые түргэдхэдэг агротехническэ шухала ябуулга эхилбэ. Энэ хүдэлмэриие богони болзорто һайн шанартайгаар үнгэргэхын тула оньһото техникээ ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэнэ. 300 мянга гаран гектарай талмай дээрэ иимэ хүдэлмэри хэгдээд байнхай.

(ТАСС).

КПСС-эй XXVI съезд дээрэ тоосоото элидхэл хэһэн партиин ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев «Гол бэрхэшээл гэхэдэ, тэжээл дуталдана. Ороохо таряанай хажуугаар бүдүүн ба шэмэтэ тэжээл, белогтой нэмэлтэнүүдые үйлэдбэрилгэ ехэ болгохо хэрэгтэй байһаниинь эли бшуу» гэжэ тон зүбөөр тодорхойлон хэлэһэн гээшэ. Хараад үзэгты даа. Һүүлэй жэлнүүдтэ таһалгаряагүй болоһон ган гасуурһаа уламжалан, илангаяа манай районой диилэнхи ажахынууд ямар ехэ бэрхэшээлдэ орооб даа. Хэдэн жэл удаагаар хүршэ область, хизаарнуудта ошожо, һолоомо, хэгдэ бэлэдхэжэ зөөнэ. Энэ хүдэлмэринь халуун намарһаа хабар болотор зогсолтогүй ябуулагдажа, ямархан ехэ гаргаша хэгдэнэ гээшэб. Тэжээлээр дуталдаһан дээрэһээл иимэ хохидолдо орожо, ниитынгээ адууһа малые яажашье һаань ондо оруулжа, һү, мяха гүрэндэ тушааха түсэбөө лаб дүүргэхын түлөө бүхы хүсэн элсүүлэгдэнэл гээшэ.

Тэжээлээр дуталдаһанай бэрхэшээлые заабол дабажа, саашадаа иимэ хохидолой ушархагүйн тула манай ажахын луговодууд, механизаторнууд һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ хүдэлмэри хэһэн байха. Тобшолон хэлэбэл, нэн түрүүлэн уһалагдадаг сабшалангайнгаа үрэжэлые һайжаруулхын түлөө ор-

УРГАСА ҺАЙН, УНЖАГАЙРЖАЛ БОЛОХОГҮ

ганическа үтэгжүүлгэ ехээр гаргаһан юм. Мүн хүбхэнтэһэн участогуудыень шүдэтэй хүнгэн борнойгоор борнойлжо, хүрьһыень соолоһон юм. Удаань шэмэтэй ногооной үрэһэ тарижа, ногоонойнь шанарые һайжаруулаа. Эдэ бүхы культур-техническэ хүдэлмэринь тусхай графигай, түсэбэй ёһоор саг болзортоо ябуулагдадаг заншалтай һэн.

Манай совхоз бусадта орходоо хони үсөөнөөр үсхэбэрилдэг. Гол түлэб һаалиин мал, эмэ хашараг, гунжан үсхэбэрилэгдэнэ. Мүн үүсэлэгдэхээр шахан таргалуулагдаха хэдэн һүрэг бии ааб даа. Тиимэһээ ажахыдамнай олон зүйлэй, һайн шанартай, шэмэтэй тэжээл заабол ехэ хэрэгтэй болоно. Илангаяа нарай тугал, хурьгадта ногооной гурил эдюулхэдэ аша үрэтэй. Мүн үнеэдтэ шэмэтэй тэжээл ехээр үгөөгүй һаа, үбэлдөө һүнэй бага гаар абтахань мэдээжэ. Тобшолбол, ниитынгээ адууһа малай хэрэглэмжые нимгтал өөһэдынгөө гараар ургуулһан тэжээлээр хүсэд хангаха гээшэ бидэнэй мүнөөдэрэй зорилго мүн.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ манай совхоз 2880 тонно сенаж, 6500 тонно силос дараха түсэбтэй юм. Энэ тэжээлэй шанар дээшэлүүлхын тула илангаяа силос дарахадаа, карбомид холилсохоор хараалнабди. Тиихэдэ бүхы дээрээ 27 мянган центнер үбһэн һүрилэгдэхөөр хараалагдана. Энээнһээ гадна 790 гектарта зелёнко, 10 гектарта «куузику таригдаад, яһала һайнаар ургажа байнхай. Совхоз байгша ондо гектарай 19 центнер үбһэ хуряажа абахаар түсэблэнхэй.

Үбһэ ногооной, тэжээлэй ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхын тула бүхы сабшалангаа, мүн тарилгаяа һубаг, хаанабаараа ундалуулаабди. Манай эндэхи уһалууриин системэ яһала һайн гэжэ суурханхай ха юм. Бүхы газараа гурба, зарим участогуудаа дүрбэ дахин уһалхадамнай уһаниинь дуталдангүй, ядамаггүй хүрөө. Мүнөө бидэ куузику болон таримал бусад ургамалнуудаа уһа сасадаг гурбан түхеэрэлгээр ундалуулнабди. Энэ хүдэлмэримнай үшөө удаахан үргэлжэлхэ.

Манай ажахыда жэл бүри гектарай дунда зэргээр 30 гаран центнер үбһэ хуряадаг луговодууд захаһаа бии байха. Жэшээлбэл, үнинэй дүршэнхэй луговодууднай болохо Александр Назарович Черниговский, Николай Семенович Черниговский гэгшэд Алтанайн сабшаланда ажаллана. Энэ жэлдэ тэдэнэй сабшаланда өөгоониинь һайнаар ургаа. Үбһэ хуряаха түсэбөө дүүргэжэ, урданайнгаа амжалтые заабол батадхахал байха.

Тиихэдэ Михаил Гордов, Борис Цырендоржиевич Батуевай даадаг звенонууд баһал амжалтатай. Бүхыдөө ажахыдамнай 18 луговод хэдэн звено боложо хубааранхай ажалладаг.

Эдэ үдэрнүүдтэ ногооной гурил гаргадаг АВМ-0,65 түхэлэй хоёр агрегаднай таһалгаряагүй хүдэлгэгдэжэ захалаа. Эдэ агрегадые Батор Шарапович Цыденов хүтэлбэрилнэ. Мүнөө эндэ шефскэ туһаламжа үзүүлдэг предприяти, эмхи зургаанудай хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй бэлэдхэһэн набша, намаагаар гурил гаргагдана. Һаядаа хонишоднай халаахай, үрмэдэһэ суглуулхадань, шэмэтэй тэжээл бүри элбэгжэхэ. Байгша ондо 240 тонно ногооной гурил, 350 тонно брикет гаргаха түсэбтэйбди. Энэ даабаряа бэелүүлхын тула донник сабшажа хэрэглэхэбди. Тиихэдэ зарим сабшалангай ногоогоор брикет бэлдэхэбди. Иигэжэ совхознай шэмэтэй тэжээл ехээр бэлэдхэхэ түсэбөө заабол дүүргэхэ байха.

Энэ жэлдэ ажахымнай сабшалангай ногоон һайнаар ургаагүй. Тиимэһээ ургаса гарза хоролтогүйгөөр хуряажа абахын тула үбһэ хуряалгын үдэрнүүдтэ хэмнай. Мүнөө механизаторнуудай тэжээл бэлэдхэхэ бүхы техникээ заһабарилан болгонхой. Тиихэдэ хуряалгаяа түргэн болзортоо ябуулхын тула оньһолагдаһан звенонуудые хэхэбди. Мүн тракторай силкын ябаха ергагүй газар хажууршадай, морин силкатай звенонууд хэха юм.

Һайн шанартай тэжээл бэлэдхэхын тула үбһэ хуряалгын богони болзорто, унжагайлангүй ябуулха хэрэгтэй. Түүнэй түлөө бидэ бүхы эртээнһээ бодомжотойгоор һайнаар эмхидхэхээр шиидэнэбди.

Үбһэ хуряалгын үедэ тэжээл бэлэдхэгшэдэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ, эрхимлэгшэдынь тодорхойлогдожо, урмашуулагдажа байха юм. Нёор хэлэхэдэ, үбһэ хуряалгаяа эмхитэйгээр үнгэргэхэ сэлэнтэйбди.

В. МАЛОФ...
Сэлэнгын район...
Кировэй нэрэмжэтэ совхозой ахамад агроном

ТҮХЭРЕЭН СҮҮДХЫН ТУРШАДА

ТАЛДЫ-КУРГАН. Казахстанай Семиречиин ороохо сэбэрлэдэг бүхы пунктнууд түхэреэн сүүдхэдөө хүдэлгэгдэнэ. Электрын эшэ хүсэ дамжуулха Талды-Курган — Уштобе гэһэн линиин ашаглалгада оруулагдаһанай ашаар иимэ арга бии болоо.

Казахстанай ажахынуудтахи ороохо сэбэрлэлгын мянга гаран пункт ба комплексын таһалгаряагүй хүдэлмэрие шэнэ ЛЭП хангаха байна. Тиигэжэ таряашад ургасын сохигдоһон үдэртэнь тэрэниие сэбэрлэхэ, илгаха аргатай болонхой. Энэнь шалдан хатуу шэниисын эрхим шанарые муудхуулхагүйн тула тон шухала.

Казахстанда ороохо сэбэрлэлгын техникые түхэреэн сүүдхэ соо ашагладаг болоһониинь илангаа һайшаалтай. Юуб гэбэл, ургаса хуряахада таарамжатай уларил эндэ хэдыхэн үдэр соо үргэлжэлдэг юм.

УРГАСЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭЛ

НЕФТЕКУМСК. (Ставрополиин хизаар). Эндэ хура бороо таһалгаряагүй орожо, механизаторнууд ороохо таряа гээлтэ хоролтодо оруулангүй хурлахын түлөө тэмсэнэ. Тиимэһээ жэлэй түсэбһөө гадуур ороохо элеваторнуудта эльгээжэ эхилһэн Нефтекумска районой колхоз, совхозуудай ажалай илалта дашье һаа хүндэтэй.

Таряашад ургаса хуряалгын дүүрэтэр 100 мянганһаа бага бэшэ центнер шэниисэ түсэбһөө гадуур гүрэнэй амбаарта оруулха гэһэн хамтын уялгатай юм. Аадар бороогой ходо ородог болоод байхада, эндэхи таряашадай томо отрядаараа ороохо хададаг ба сохидог байһаниинь һэбэржэ хатаһан газарта комбайнуудые олоор гаргажа хүдэлгэхэ арга олгоно.

Туршалга-үйлэдбэриин «Каясулинское» ажахыһаа О. Аманбаевай хуряалгазөөлгын комплекс техникэ шадамараар хэрэглэхэ талаар үльгэр жэшээ харуулаа. Тэрэ ургаса хуряалгын эхинһээ хойшо 3 мянга гаран гектарай ороохо сохёод байна.

Нефтекумскынхидай хүршэнэр—Левокумска. Буденовско, Советскэ районуудай колхоз, совхозууд гүрэндэ ороохо худалдалгаар жэлэйнгээ даабари дүүргэхэ дүтэлөө.

СИБИРИИН НУУРНУУДЫЕ ЭЛДЭБ ЗАГАҺААР ЭЛБЭГ БОЛГОХО

НОВОСИБИРСК. Барабинска талын загаһанай ажахын хүдэлмэрилэгшэд уһан дорохи фермэнүүдые тусхай шэглэлтэй болгохо хүдэлмэри ябуулна. Загаһа үдхэхэ ороной эгээл томо газар олон тоото нуурнуудтай энэ хизаарта баригдажа эхилээ. Эндэ жэл бүри муксун ба пелядь загаһанай 100 миллион шахуу жараахай үсхэбэрилдэг байха юм.

Шэнэ питомник барилга Новосибирскэ областиин загаһанай ажахые хүгжөөхэ комплексно программые бэелүүлхын эгээл шухала шатануудай нэгэниинь болоно. Нуур сөөрэмүүд бүридхэлдэ абтанхай. Эгээл һайн үүлтэрэй загаһадые үсхэбэрилхөөр хараалагдана. Загаһанай гурбан ажахы проектнэ хүсэндөө хүргэгдэнхэй.

Мүнөө жэл ган гасуур боложо, гол мүрэнэй гүйхэн байгаашье һаань, область дотор даабариһаа гадуур 600 тонно шахуу загаһан баригдаад байна. Табан жэлэй эсэс тээшэ гурба дахин ехэ загаһа баридаг болохые хараална.

(ТАСС).

Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой гагнуурушан Борис Семенович Халбаевай дүрэ-зурагые предприятиинь, мүн Советскэ районой Хүндэлэлэй самбарнууд дээрэ оло дахин хараһан байнаб. Зүгөөр энэ оной эхиндэл тэрээнтэй танилсажа, хүдэлмэришэн тухай хөөрэхэ хүсэлэн түрөө һэн.

Үшөө үбэл байгаа. Тиимэһээ цех соошье ажаллажа байгшад дулаанаар хубсаланхай байба. Гагнуурушад брезентээр оёгдоһон хубсаһаяа үмдэжэ ерэн гэхэдээ, бүришье хүдэрнүүдээр харагдаха юм. Хабсаргагдажа байһан томонуудшье, жэжэшье хабтагар түмэрнүүд гагнагдан холбогдоно. Хүдэлмэришэдэй дунда нэгэ хүн тонгойн һагад зогсоод, ехэл ханамжатайгаар заана, ойлгуулна хэбэртэй. Тэдэнэртэ хэдэн алхам хүрөөдүй ябатараа бидэниие асаржа ябаһан мастер иигэжэ хэлэбэ:

— Энэ манай Халбаев. Залуушуулда юуб даа заажа, ойлгуулжа байна даа, —гэбэ.

Тиигээдшье бидэнэр тэдэнэй хажууда хүрэхэдэмнай, хүдэлмэришэдэй нэгэн хэлэбэ:

— Одоошье мүнөө ойлгобо бэшэ гүбди. Тиимэ гү?— гээд бэшэндээ хандахадань:

— Тиимэ, ойлгогдобо,— гэһэн харюунууд дуулдажа, тэдэнэр ажалайнгаа газарнуудта тараба.

Мастер А. А. Глазунов бидэниие Борис Семенович Халбаевтай танилсуулжа, ажал хэрэгээрээ саашаа ошоо һэн.

—Энэ таниие тойроод байгшад бригадынтнай гэшүүд гү? — гэжэ асуубабди.

— Бэшэ. Хүршэнэрэйшье нэгэн хоёр бии даа,— гэжэ даруугаар харюусаба.

Б. С. Халбаевай намтар олонхи хүдэлмэришэнэй намтартал адли юм. Тэрэ үшөө хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулида һуража байхадаа, гагнуурушанай мэргэжэл шудалжа захалһан. Удаань сэрэгэй албанда ябажа ерээ. Һүүлээрнь энэ мэргэжэлдээ гүйсэд дүршэхэ гэжэ зориһон залуу хүн судна бүтээлгын заводто хүдэлжэ эхилээ һэн. Тиигэжэ 12 жэлэй туршада гагнуурушанаар нэгэл газартаа хүдэлжэ байна. Энэ үе соо заводой түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн

ҺУРГАН ХҮМҮҮЖҮҮЛЭГШЭ

болоһон Б. С. Халбаев «Судна бүтээлгын промышленностиин социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгээр таба дахин шагнагдаа. «Ажалай габьяагай түлөө» гэһэн медаль үбсүүндэнь ялараа. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамоташье нүхэр Халбаевта барюулагдаһан байха.

5-дахи разрядтай, шанарай хубиин тамгатай хүдэлмэришэнэй арбадахи табан жэлэйнгээ түсэбые 3 жэл 7 һара соо дүүргээд, мүнөөшье халаан бүхэнэйнгөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ байһаниинь гайхалгүй.

Борис Семеновичой намтарые олонхи хүдэлмэришэдэй намтар гэжэ хэлээ һэмди. Тиимэһээл энэ һанал бодолоо батадхажа, ажабайдалайнь хуудаһанууд дээрэ дэлгэрэнгыгээр тогтобобди. Үнэхөөрөөшье, мэргэжэлээ гүйсэд шудалһан хүдэлмэришэд мүнөө олон. Тэдэнэр гүрэн түрын шагнал хайрада хүртэдэг. Теэд манай үеын түрүү хүнүүд һайнаар ажаллахынгаа хажуугаар өөрын онсо шэнжэ шанартай гэхэ гү, али һайн талатай байдаг. Борис Семенович түрэл заводтоһь ажаллахаяа ерэһэн залуушуулые һурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тон өөртэнь хабаатай мэтээр, харюусалгатайгаар хандадаг, залуу үетэнэй мэргэжэхэ, дүршэхэ талада горитой хубитаяа оруулалсадаг.

Заводой партийна бюрогой секретарь П. К. Козырев түрүү хүдэлмэришэн тухай иигэжэ хөөрэһэн байна:

— Нүхэр Халбаев бэрхэ, шадабаритай бригадирнуудаймнай нэгэн гээшэ. Тиимэһээл 1980 ондо эмхидхэгдэһэн предприятиин бригадануудые хүтэлбэрилэгшэдэй соведэй түрүүлэгшээр һунгагдаһан байха юм. Мүн август һарада Борис Семенович гансал һая ажалда ороһон залуу гагнуурушадай коллективые ударидажа, тэдэниие һургаад, үшөө шэнэ хүдэлмэришэдые ходо һургажа байдаг ажалтай болохоёо байна. Мүнөө амаралтада. Тиихэдэ бригадань хубаагдажа, томодхогдоһон коллективтэ оруулагдаа.

Эдэ бүгэдэ жэшээнүүд Б. С. Халбаевай залуу халаандаа ямараар хандадагые, мүн нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй байһые харуулна.

Борис Семеновичой мэнэ һая хүтэлбэрилжэ байһан бригадада тэрэнэй һургаһан гагнуурушан А. Н. Бодрянов хүдэлдэг һэн. Тэрэ мүнөө дүйтэй, бэрхэ мэргэжэлтэ болонхой. Бригадирайнгаа орондо уялгыеншье дүүргэдэг байһан юм. Тиихэдэ техникумдэ һуража байхадаа Б. С. Халбаевай бригадада практика гараһан Ольга Балабаева һуралсалаа дүүргээд, түрэл болоһон коллективтээ һөөргөө бу... ерэһэн байгаа.

Иимэ жэшээнүүдые ... даха болоо һаа, олон б...

— Нэгэ коллективтэ ...лагшадай хүдэлмэриин дүнгүүд бригадын гэшүү... хэнэй жураамһаа, эмхи...римтайгаар ажаллаһа... дулдыдадаг. Мүн жура... хүнтэй ажаллахада, ... хүндэ, сэдьхэл бодолдо ...руу бэшэ юм. Тиимэ... бригадын ажабайдалда ... баатай асуудалнууд б... коллективэй анхаралда ...бигдадаг, — гэжэ Б. С. Х...баев ажал тухайгаа хэ... һэн.

Заводой 4-дэхи цехэй ...лагша мастер В. Д. К...кин Борис Семенович ...хай иигэжэ хэлэһэн ...на:

— Гагнуурушан Хал... һургажа шадаха даа: а...даа хандасаараашье, ...гай һайхан зангаараа... Борис Семенович залуу... гэжэ байхагүй, яажа, ...шан гээд гагнабал дээрэ...жэ харуулжа, тайлбари... үгэдэг. Тиихэдээ огто ...дардаг, хараадаггүй ... Заал һаа ойлгуулдаг ...шалтай. Тиигэжэл ...шуулай урма зориг ...лангүйгөөр, тэдэнэй хүд...хэ гэһэн эрмэлзэлые ...раажа шададаг лэ даа. ...ша хүнэй энэрхыгээр ...дахада, урмашаһан хүб... байн-байн шадабаритай, ...га дүрэтэй болодог. Эндэ... хэр Халбаевай абари за...хай нэгэ хэды үгэ хэлэ... Тэрэ хүнгэн ябадал б...дэггүй, зүб мүртэй, һ... һайхан сэдьхэлтэй, хүндэ...до туһалха гэжэ ябадаг ... Иимэл хадань үгэ б...ниинь залуушуулда һург... болоно бшуу.

Үнэхөөрөөшье, Борис ...менович ажалда үшөө ...шөөдүй, ажабайдалайн... замай түрүүшын алха...дые хэжэ ябагшадай ...тойл залууршаниинь, ...шань боложо үгэнэ.

Д-Р. ДАМБАЕВ.

МҮРЫСӨӨН ЭРШЭДЭНЭ

Хандагатайн леспромхоздо түсэбтэ даабаринуудаа саг үргэлжэ үлүүлэн, ажалай бүтээсын үндэр үрэ дүнгүүдые туйладаг коллективүүд олон юм. Жэшээ болгон хэлэбэл, И. Н. Зубакин, Р. С. Горделев гэгшэдэй ударидадаг бригаданууд. Тэдэнэр байгша оной хахад жэлэй түсэбые холо үлүүлэн, хамтадаа 1691 кубометр модо бэлэдхэжэ амжаа.

Һаяхан тус предприятида «ЛО-15-С» гэжэ түхеэрэлгэ дээрэ хүдэлдэг модо таллалгын бригаданууд бии болоо һэн. Мүнөө тэдэнэр түрүүшынгээ эрхим дүнгүүдые харуулжа эхилбэ. Энэ жэлэй зургаан һарын дүнгөөр З. Г. Бенетаускас, В. В. Вставский гэгшэдэй ударидадаг бригаданууд коллектив доторoo түрүүлбэ. Тус бригаданууд түсэбһөө гадуур аяар 4477 кубометр модо таллаһан байха юм.

Модо ашалга дээрэ хүдэлдэг В. Г. Суханов, Н. П. Пушкарев, В. М. Фалилеев гэгшэдэй бригадануудые тэмдэглэлтэй. Тус коллективүүд хахад жэлэйнгээ түсэбые 133—137 процент дүүргэһэн байна.

Тиихэдэ В. И. Устюжаниинай хүтэлбэрилдэг бригада зургаан һара соо 44955 шпала хюрөөдэн бэлэдхэхэ түсэбтэй аад, тэрэнээ 51564-дэ хүргэбэ. Мүн А. В. Филиппова, А. Д. Яковлева гэгшэдэй ударидадаг бригаданууд мүн лэ түсэбөө үлүүлжэ, амһарта бүтээлгэдэ хэрэглэгдэхэ 1592 кубометр хабтагайнуудые хюрөөдэжэ бэлдээ.

Шэнэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн леспромхозой модошодой дунда улам эршэдэжэ байһаар.

Манай корр.

АЖАЛЫНЬ АМЖАЛТАТАЙ

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоһон Хүрбын совхозой коллектив гүрэндэ мяха тушааха хахад жэлэйнгээ түсэбые 159 процент, һү — 129 процент дүүргээ бэлэй. Иигэжэ даабариһаа гадуур 300 центнер мяхан, 715 центнер һүн бэлэдхэлэй пунктда эльгээгдээ. Эдэ амжалта гол түлэб ажалаа һайнаар эмхидхэжэ, үбэлжэлгээ эмхитэйгээр үнгэргэһэнэй, мүн малшадай эрилтэнүүдые дүүрэнээр хангаһанай ашаар туйлагдаа. Ажахыда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд таһалгаряагүй согсологдожо, эрхимлэгшэдынь моральна болон материальна талаар урмашуулагдадаг байһан юм.

Даажа абаһан һүрэг малаа гарза хоролтогүйгөөр харууһалжа, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ талаар мүрысөөндэ оролсоһон үхэршэн Владимир Жамбалович Дондоков һүүлэй дүнгөөр эрхимлээ. Тэрэ жэлэй эхинһээ хойшо харууһалжа байһан бүлэг малайнгаа шэгнүүрые 43,3 центнерээр дээшэлүүлээ гэхэ гү, али үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые хоногой 1170 граммаар нэмээһэн байна. Тиигэжэ энэ нүхэрнай гансашье совхоз соогоо бэшэ, мүн район доторoo түрүү һуури эзэлээ. Дурсагдагша ажахыда үхэршэд С. Ихиритов, Б. Дамбаев, Б. Жамбалов болон бусад малайнгаа шэгнүүрые горитойгоор нэмээнэ. Үүсэлэгдэхэ малаа һайнаар таргалуулһанай ашаар тус совхоз үхэр бүхэнөө 337 килограмм шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушаагаа юм.

Һү гүрэндэ тушааха хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэдэ һаалишад горитой хубитаяа оруулалсаа. Эдэнэр ажалаа һайнаар эмхидхэжэ, түрүү онол арга үргэнөөр нэбтэрүүлһэндээ иимэ илалта туйлаа. Совхоз дотор жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө нёдондоной энэ үеынхиһөө 290 килограмм һүн ехээр абтаа гээшэ. Тиихэдэ 100 үнеэн бүхэнһөө 23 тугал олоор түлжүүлэгдээ. Мүнөө һаалишадай социалис мүрысөөнэй түрүү ... Наталья Дашибылова, Струева гэгшэд ябана... нэр үнгэрһэн хугаса... үнеэн бүриһөө 1250 ... грамм һү һаагаа. Мү... лишад Мария Базарова, ...на Барищевцева, Мари... хамедзянова гэгшэд ... шүүлһээ холо гээгдэнэгүй.

Хориин районой Хү... совхозой үхэршэд, һаа... түйлаһанаараа һанаагаа ...нагүй. Эдэ үдэрнүүдтэ ...нэр зунай хаһые ...раар хэрэглэжэ, тарган...ха, тоһолиг һү ехээр ...бэрилхын түлөө бүхы ... элсүүлэн ажаллана. Ма...дай ажалда сагай ... урда мэтэ бэрхэшээлнүү... ушаруулна. Тиинбэшье ... совхозой һаалишад ... үхэршэд ган гасуурай ...хэшээлые дабажа гар... тула һүрэг малаа ногоо...бэгтэй бэлшээридэ түд... сүүдхын туршада ... ашаг шэмыень улам ... дээшэлүүлнэ.

Д. ДОРЖИ...

ҮРЭЖЭЛ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ БАТА ХЭРЭГСЭЛ

«Органическа үтэгжүүлгэнүүдэй нөөсэнүүдые бүрин хүсэдөөр ба ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэлгые хангаха».
(Гол шэглэлнүүдһээ).

Ленинградай областиин торф олзоборилдог предприятинууд зунай һаранууддашье продукцияа совхозуудта эльгээдэг. Агрохимическэ хангалгын түбэй институдай Ленинградай филиалай эрдэмтэдэй туһаламжаар фермэнүүд болон комплекснууд дээрэ компостнуудые үйлэдбэрилдэг болонхой.

— Эрдэм наукада үндэһэлһэн ба бодото байдал дээрэ шалгагдаһан аргаар ашаг үрэ ехэтэй эдэ үтэгжүүлгэнүүдые бэлдэдэг байна,— гээд «Леноблсельхозхимия» нэгэдэлэй начальник Г. Павленко хөөрэнэ.

Энээнэй тулада манай мэргэжэлтэд эрдэмтэдтэй хамта поли бүхэнэй үрэжэлые дээшэлүүлхэ тодорхой программа табинхай. Харин Ленинград шадархи «Гомонтово» нэгэдэлэй ажахынуудта энэ аргые туршаа. Түрүүшын жэлдэ эндэ тэжээлэй ургамалнуудай ургаса дунда зэргээр 30 процентээр дээшэлһэн байгаа.

Областиин бүхы совхозууд болон нэгэдэлнүүдтэ компостнуудые бэлэдхэхэ ...хүүд болон талмайну... байгуулна. «Птицепром»...стын ба гахай үсхэбэри... «Новый свет» гэһэн фир... предприятинууд энэ ... мэридэ эдэбхитэйгээр ...сонхой. Мүнөө жэлдэ ...нэр 1 миллионһоо дээш...но үнэтэ үтэгжүүлгэ а...нуудта эльгээхэ байна.

Хүдөөгэй ажалшад ... пост хэрэглэжэ, энэ ... жэлэй эсэс тээшэ таря...гай гектар бүхэнэй ург... нэгэ хахад шахуу дахи... дээшэлүүлхэ аргатай бай...

В. ОГА...
ТАСС-ай кор...

•ТАСС•АПН•
ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ ЮУН БОЛОНОБ
•ПРЕСС-БЮРО•

АМГАЛАН ТАЙБАН ЕВРОПЫН ТҮЛӨӨ

ССР-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Леонид Ильич Брежневэй, Германиин социал-демократическа партиин түрүүлэгшэ Вилли Брандтын хоорондо Москвада болоһон уулзалгада ...

гэшэ ха. Дэлхэйн дээрэхи орчин байдалые түшэ түбшэн байлгахын талаар Советскэ Союзай хөөрэлдөөнүүдтэ ... Сэмюэль Коэн тоолоно.

... дые бэхижүүлжэ шадахагүй байгаабди.

Ядерна дайнай аюул ... байдалые һулааруулгын гол шалтагаан болодог байһаниинь мэдээжэ. ... NATO-гай милитарис бүлэгөөрхидэй ...

Советскэ Союзда эсэргүү сэрэгэй ябуулгаа үргэдхэхые США Баруун Европодо дурадхана. ... Мүнөөнэй оршон байдалые гуримшуулан һайжаруулхын тула шухала хэрэгтэй бүхы юумэ хэхые оролдодог Европын хүн зоной ...

... гарахын тула шахардуу байдал һулааруулгын политиг үргэлжэлүүлхэ хэрэгтэй. Кремль соо болоһон шуухала хөөрэлдөөн түүхын гайхамшагта үйлэ хэрэгтэй тудаа. Арбан табан жэлэй урда тээ, 1966 оной июлиин ... Варшавска Договорой оронуудай Европодо эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлхэ тухай Декларацие баталан абаа һэн. Тэрээндэ үндэһэлэн, Баруун Европын оронуудай правительствануудай зүгһөө угтамжатай залан сэхэ алхамуудай хэдэхэдэ, шахардуу шанга байдал һулааруулгада эхи табиха арга олдоһон юм. «Шахардуу байдалые һулааруулга» хосорон һалаа гэһэн баримжануудые мүнөө шагнажа болоно.

Иимэ һанал бодолые нэн түрүүн Вашингтондо дэмжэн ... хүгжөөхэ дуратай юм. ... дэээрэ шахардуу байдал һулааруулгаһаа б ү х ы ... үндэһэлөө бэшэ, харин американ политигуудай ... үеын хүнүүд шахардуу байдал һулааруулгын турша ... гэжэ дабажа гараагүй гээд хэлээ һаа, зүйтэй

Эгээл иимэһээ Советскэ Союзһаа булюу сэрэгэй хүсэтэй болохые, социалис оронуудай дотоодын хэрэгүүдтэ хамааралсахые США ехэтэ оролдожо, хүсэжэ байна бшуу.

Гэхэтэй хамта, хэрбээ социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай ба Баруун Европын хоорондохи харилсаанай арбан табан жэлэй дүй дүршэлые сэгнэхэ болоо һаа, шахардуу байдалые һулааруулга хани харилсаанай, нэгэ нэгэнэйнгээ аша туһые хараада абалгын дүй дүршэлһөө үндэһэтэй байһаниинь элирнэ. Түрүүшынгээ шатада шахардуу байдалые һулааруулга амгалан гуримаар зэргэ оршолгын гол ёһонуудта харюусадаг, социалис оронуудай ба баруунай гүрэнүүдэй хоорондохи политическэ, экономическа харилсаанай байгуулалтые зохёохо гол шухала зорилго бэелүүлдэг байгаа. Совет-Баруун Германиин, Польшын-Баруун Германиин договорнуудые баталангүй, Хельсинкидэ болоһон нийтэ Европын зүблөөнэй Түгэсхэлэй актые баталжа абангүй, эдэ гол ёһонуу-

нөөнэй байдалые түбэг бэрхэшээлтэй болгоно гэжэ Леонид Ильич Брежнев Вилли Брандттай хөөрэлдэхэ э д е ө тэмдэглэбэ.

«Далаад онуудта хэһэн юумэмнай мүнөө уласхоорондын байдалай түгшүүрилтэй үедэшье эб найрамдалай аша туһада алба хэнэ,— гэжэ Леонид Ильич Брежнев хэлэбэ. — Гэбэшье ушар байдалые үнэн сэхээр хараха хэрэгтэй. Мүнөө шахардуу б а й д а л һулааруулга «хүйтэн дайн» тээшэ эрьежэ байна».

Сэрэгэй хүсэнүүдэй тэнсүүрие һэргээхын тула шэнэ түхэлэй американ ядерна ракетэнүүдые Баруун Европодо тодхон табиха тухай шиидхэбэри абтаа гэжэ харуулхые оролдоно. Бодото дээрээ энэнь хүсэнүүдэй тэнсүүрие буруу һүргэнэ ха юм. США-гай мүнөөнэй захиргаан иимэ түсэб юундэ табинаб гэхэдэ, тэрэ хаанашье ямаршье хэмжээнэй дайн байлдаанда, тэрэ тоодо Европодо ядерна дайнда хамааралсаха тухай сэрэгэй шэнэ доктриные бэелүүлхэ гэжэ оролдоно бшуу.

Парламентнууд болон дэлхэйн арадуудта зорюулжа, СССР-эй Верховно Совецэй һаяхан абаһан Хандалга энээниие элирхэйлэн гэршэлнэ. Европын хойто хубиие ядерна буу зэбсэггүй зоно болгохо тухай хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадалсахаар, энэ зонодо ородог оронуудта эсэргүүгээр ядерна буу зэбсэг хэрэглэхэгүйе лаб хангахаар Советскэ Союзай бэлэн байһые Л. И. Брежнев элирхэйлэн харуулһан байна. Дундада далайн оршондо ядерна буу зэбсэггүй зоно байгуулые дэмжэжэ байһанаа Советскэ Союз урда тээнь мэдүүлээ һэн. Ядерна буу зэбсэг үйлэдбэрилэн бүтээдэггүй, худалдажа абадаггүй, өөһэдынгөө газар дайда дээрэ байрлуулдаггүй, али бүхы орондо эсэргүүгээр ядерна буу зэбсэг хэрэглэхэгүй байһан тухайдаа СССР мүн лэ мэдүүлбэ.

Сэрэгэй түгшүүрилые һулааруулгын гол дүнгүүд ОСВ-е баталалгаһаа, дундуур зайда хэрэглэгдэхэ ракетэнүүд тухай хөөрэлдөөнүүдһээ, 35 гүрэнэй түлөөлэгшэдэй Мадридта хэжэ байһан хөөрэлдөөнүүдэй амжалтатай г а а р дүүргэлгэһээ, Европо түбидэ шахардуу байдалые һулааруулха, буу зэбсэгүүдые хурааха конференци зарлаха мандат зохёон абалгаһаа дулдыдаха байна.

Спартак БЕГЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: НАТО-гай дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ ракетно-ядерна буу зэбсэгүүдые тодхон табиха тухай шиидхэбэрие бэелүүлхэһээ арсаха уряатайгаар ФРГ-гэй правительствада хандаһан хандалгада гар табилгые суглуулжа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ХИЛЫН СААНАХИ СОЁЛОЙ ҺОНИН

1

УЛААН-БААТАР. Монголой Арадай революциин 60 жэлэй ойдо зорюулагдажа, бүгэдэ арадай искусствын фестиваль эндэ үнгэрэгдөө. Арадай уран бүтээлэй энэ ехэ һайндэртэ республикын табадахи эрхэтэн бүхэн хабаадаба. Ниислэл хотодо эмхидхэгдэһэн түгэсхэлэй харалгада мянга гаран артистнууд хабаадаа. Тэдэнэй дунда хүдэлмэришэд, малшад, һурагшад болон студентнүүд, Арадай армиин, хилын харуулай сэрэгшэд бии байба.

ПРАГА. Мүнөө сагай драматургиин эрхим зохёолнуудай республиканска конкурс Чехословакиин Социалис Республикын соёлой министерствээр, уран мэргэжэлтэдэй хэдэн холбоонуудаар соносхогдонхой. Энэнь ороной соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй урда КПЧ-гэй XVI съездын табиһан, социалис байгуулалтын илалта түйлалтануудые уран мэргэнээр зураглан харуулха зорилго бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ туһа хүргэхэ зэргэтэй. Конкурсдо зууршалагдаха зохёолнууд Чехословакиин мүнөөнэй байдалда хабаатай шухала асуудалнууд ба хэрэгүүдые үндэһэ болгохо, мүнөө сагай хүнүүдэй образуудые хүсэд бүринөөр элирхэйлэн харуулха ёһотой байна.

Конкурсын дүнгүүд Чех театрай жэл гэжэ ЧССР-тэ соносхогдоһон 1983 ондо согсологдохо.

БЕРЛИН. Немец пролетар уран зохёолшо Иоганнес Р. Бехерэй гэр-музейн һэльбэгдэн шэнэдхэгдэһэнэй һүүлээр ГДР-эй ниислэлдэ дахин нээгдээ. Тэрэнэй түрэһөөр 90 жэлэйнь ой энэ жэлдэ ГДР-тэ тэмдэглэгдэхэ.

ПАРИЖ. Искусствын 35-дахи заншалта фестиваль Франциин Авиньон хотодо алдарта «Комеди франсэзэй» артистнуудай наадаһан, Еврипидэй «Мидея» гэжэ зүжэгөөр нээгдээ. Энэ зундаа Советскэ Союзай, США-гай, Италиин, Японой, Англиин ба ФРГ-гэй бүлэг артистнууд эндэ наадаха.

2

Орон доторхи соёлой энэ ехэ һайндэрэй соносхол дотор драмын зүжэгүүд, хүгжэмтэ комеди, киноискусство ба уран шүлэгүүдэй үдэшэнүүд, классическа ба мүнөө сагай хүгжэмэй концертнүүд, баледэй хатарнууд оруулагдана.

Шота Руставелиин нэрэмжэтэ Грузиин академическэ театрайхид Авиньондо наадаха. Совет артистнууд «Кавказский меловый круг» гэһэн Брехтын, «Ричард III» гэһэн Шекспирэй зүжэгүүдые грузин хэлэн дээрэ харуулха.

• • •

Парижай үйлсэнүүдэй нэгэн саашадаа Фернан Лежэй нэрэмжэтэ болохонь. Элитэ ехэ уран зураашан-коммунистын түрэһөөр 100 жэлэй ойн мүнөө жэлдэ тэмдэглэгдэхэеэ байһантай дашарамдуулан, Франциин ниислэлэй муниципальна совет иимэ шиидхэбэри гаргаа.

САН-ФРАНЦИСКО. Дэлхэйн амгалан тайбан байдал сахин хамгаалха, элдэб оронуудай арадуудай хоорондын үгэеэ бүрин ойлголсолго түйлаха зорилго — эндэ нээгдэхэеэ байгаа уран шүлэгшэдэй бүхэдэлхэйн табадахи конгрессэй гол темэ болоно.

Энээндэ дэлхэйн 33 ороной 350 гаран түлөөлэгшэд хабаадаха юм. Поэт Евгений Долматовский Советскэ Союзые тэндэ түлөөлхэ.

Конгресс табан үдэрэй туршада үргэлжэлхэ.

ТОКИО. Совет болон япон авторнуудай зохёолнуудые хоёр талаһаа оршуулха ба хэблэн гаргаха, тэрэшэлэн япон хэлэн дээрэ хамтадаа хэблэхэ тухай протоколнуудта гар табигдаа. Совет делегаци Японой «Каданся», «Кобунся», «Иванами Сиотэн» ба бусад хэблэлэй эмхинүүдтэй хөөрэлдэбэ. Гар табигдаһан документнүүдэй үндэһөөр, совет нийтын-политическэ, уран зохёолой ба научно-техническэ литература Японд хэблэгдэн гарахаар һанамжалагдана.

(ТАСС).

РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО хадаа Бразилиин эгээл томо хотонуудай нэгэниинь, ороной урдын ниислэл болоно.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хотын түбтэ.

ЧТК—ТАСС-ай фото.

АСУУГТЫ— ХАРЮУСАНАБДИ

ЭРДЭМТЭДЭЙ АРЮУН УЯЛГА

ГДР-эй элитэ мэдээжэ эрдэмтэ-биохимик, врач, Медицинын научна бүлгэмүүдэй хүдэлмэрине залан эмхидхэдэг соведэй президент, Туршалга хэдэг медицинын бүлгэмэй түрүүлэгшэ академик С. РАПОПОРТ Москва ерээд бусаа. АПН-эй корреспондент В. Марков тэрээнһээ интервью абаба.

Асуудал: Ядерна дайн хэрбээ болобол, дэлхэйн түйлалтада ямар хойшолонгуудтай байха гээд һананабта?

Харюу: Ядерна хёмороон болоо һаа, уридшалан тодорхойлхын аргагүй, айхабтар ехэ аюул хойшолонгуудтай байха. Ядерна дайнай үедэ түйлай олон хүн гэмэлтэхэ. Амиды үлэһэн хүнүүдэй бэе махабадта хэмжээлэшэгүй ехэ гэмтэл, доройтол ушарха. Тэрээнһээ уламжалан, хүн түрэлтэн хэлэжэ болошогүй ехээр доройтон хосорхо. Газар дэлхэй дээрэхи бүхы амитад, амигүй байгаали баргадахын түйлда хүрэхэ байна. Жэшээлхэдэ, гадаада Номгон далайн олтирогууд дээрэ американ ядерна бомбонуудые туршан тэһэлэлгын хойшолонгууд эндэ хэлэгдэһые гэршэлнэ. Энэнь — ядерна дайнай үүдхэгдээ һаа тохёолдохо һандаралай багахан хубин болоно бшуу.

Асуудал: Танай һанамжын ёһоор, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрэлгэ, ядерна дайнай ушаруулжа магад аюул тухай ойлгомжо хүнүүдэй ажал хэрэгтэ, элүүр энхэдэ, сэдьхэл бодолдо мүнөө ямараар нүлөөлнэб?

Харюу: Буу зэбсэгүүдые хураах зорилготой социализмын суртал бодол баримталдаг Советскэ Союз болон бусад социалис гүрэнүүд бэшэ, харин баруунай оронууд буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрхэ үүсхэл гаргаһан байна. Тэрэнэйнь хойшолонгууд дай жүрөөдэдэг баруун оронуудта али тухай ехэ хохидол ушаруулжа байһаниинь илангаяа эли тодоор харагдана. Жэшээлхэдэ, США-гай сэрэгэй бюджедые хэзээшье үзэгдөө-дуулдаагүй хэмжээтэй болгохо, 1982 оной финансын жэлдэ 226,3 миллиард долларто хүргэхын тула, социальна хэрэглэмжэдэ гаргашалагдаха мүнгые ехээр хороохо эрилтэ табина. Эдэ бүгэдэнһөө уламжалан, дай жүрөөдэдэг шунахай балмад тэдэ бүлэг этэгээдүүд хүнүүдтэ, тэдэнэй гасалан зоболон, уйдхар гашуудалда һэшхэлгүйгөөр, гам хайрагүйгөөр хандадаг гурим заншалтай болонхой. Баруун оронуудтахи тон олон хүнүүд улам үргэдэн дэлгэржэ байгаа буруушаал, эсэргүүсэлтэнүүдэй нүлөөн доро, таһаран гансаардаһан мэдэрэлдэ эзэлэгдэн, саашанхи хэрэгүүдтэ этигэхэеэ болино. Баруун тээхи гүрэнүүдэй олон тоото улад зоной али тухай хүшэр хүндэ байдалда оронхой байһые өөрынгөө адагламжануудай ба дүй дүршэлһөө һайн мэдэнэб.

Асуудал: Ядерна дайнай аюул хосоролые зайсуулгын онсо шухала байһые тодоруулан харуулха зэргэтэй элдэб оронуудай мэдээжэ эрдэмтэдһээ бүридэһэн уласхоорондын хүндэтэй комитет эмхидхэхэ тухай Л. И. Брежневэй дурадхал тушаа юун гээд һананат?

Харюу: Ядерна аюул тухай үнэн ушарые арадуудай хүсэд бүрин мэдэлгын али тухай шухала байһые сэгнэхэнь бэрхэтэй. Эндэ түбхын түрүүн эрдэмтэдэй онсо харюусалга даахань элитэ. Энэрхы сэдьхэл бодолоор нэбтэрһэн эдэнэр лэ хүн түрэлтэнэй үнэнхи уялгаяа дүүргэхэ ядерна дай үүдхүүлжэ болохогүй тухай арадуудта тайлбарилан ойлгуулха ёһотой байна.

Уласхоорондын хүндэтэй комитет эмхидхэн байгуулха гэһэн дурадхал хаһа саг соогоо оруулагдаа, энэнь амгалан тайбан байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ эрдэмтэн бүхэнэй хубитаяа оруулхыень дурадхаһан уряа гээд сэгнэгдэнэ.

ЗАЛУУШУУЛ СОЦИАЛИЗМЫН БАРИЛГАНУУД ДЭЭРЭ

«ТҮРҮҮШЫН КОМСОМОЛЬСКО»...

«Марица-восток» гэжэ элшэ хүсэнэй-промышленна комплекс Болгарида залуушуулай түрүүшын габшагай барилга болоһон юм. Һаял хада барилгын эхилһэн 1959 ондо Димитровскэ комсомол тэрэниие шефтээ абаа һэн. Жэл үнгэрхэдэ, «Түрүүшын комсомольско» гэһэн ТЭС ток үгэжэ эхилбэ.

Дүн хамта 1730 мегаватт хүсэтэй комплексын гурбан станци мүнөө ороной электрын элшэ хүсэнэй дүрбэнэй нэгэ хубиие үйлэдбэрилдэг юм. 4700 гаран хүниие нэгэдүүлдэг залуушуулай 245 бригада болон ажалша коллектив «Марица-восток» гэжэ комплексдо хүдэлнэ. Долоодохи табан жэлэй (1976—1980 онууд) һүүлэй хоёр жэлэй турша соо тэдэ шулуу нүүрһэнэй дүрбэнэй нэгэ хубиие олзоборилһон, электрын элшэ хүсэнэй гурбанай нэгэ хубиие үйлэдбэрилһэн, республика дотор хэгдэдэг заһабарилгын худэлмэриин табанай нэгэ хубиие бэелүүлһэн байна. Залуушуулай бригаданууд дүн хамта 23 миллион лев сэнтэй 57 барилга х э э. БКП-гэй XII съездын хүндэлэлдэ комсомолшууд үшөө арбан барилга дүүргэһэн байгаа.

«Марица-восток» гэжэ комплексын залуу худэлмэришэд түрүүшын барилгашадта орходоо улам орёо зорилгонуудые шиидхэнэ. Наймадахи ба юһэдэхи табан жэлнүүдтэ эндэ 2 миллиард левһээ үлүү үнэ сэнтэй шэнэ барилганууд бодхоогдохоор, худэлжэ байдаг предприятинууд һэльбэн шэнэлэгдэхээр хараалагдана. Жэл бүри нүүрһэ малтан абалга 2 миллион тонноор ургаха юм. Түсэбэй ёһоор 1990 ондо 42 миллион тонно шулуу нүүрһэн олзоборилогдохоор, 19 миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэн үйлэдбэрилэгдэхөөр хараалагдана. ТЭС-2-ой дүрбэдэхи турбогруппа э н э жэлдэ ашаглалгада оруулагдаха, 210 мегаватт хүсэтэй хоер шэнэ турбогруппа баригдаха. 1000 мегаватт хүсэтэй дүрбэдэхи электростанциин һуури табигдаха байна. Тиигэжэ «Марица-восток» Балканда элшэ хүсэнэй эгээл томо ехэ комплекс болохо юм.

ЗАЛУУ СЭРЭГШЭД БАРИНА

Арадай Монгол орон асари ехэ барилгын талмай болонхой. Залуу сэрэгшэд эдэ барилганууда хүдэлдэг юм. Эхэ ороноо сахин хамгаалха гол зорилгонуудые бэелүүлхэһээ, дайшалхы ба политическэ бэлэдхэлэйнгээ хэмжээе дээшэлүүлхэһээ гадна, тэдэ коммунис байгуулалтын хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулна. Залуушуул олон хото городуудта, һуурин тосхонуудта байрын гэрнүүдые, һургуулинуудые, хүүгэдэй саадуудые баридаг. Улаан-Баатарай гуталай предприятиин, мебельнэ фабрикын, «Найрамдал» г э ж э уласхоорондын пионерэй лагериин хоёрдохи ээлжээнэй барилгада хабаадалсана.

Эдир хүбүүд сэрэгэй алба хэхэдээ, амгалан тайбан байдалай элдэб мэргэжэл шудалдаг байха юм. Урдын сэрэгшэд байһан Ж. Ишгэнх, У. Батмунх, Д. Пашка, Н. Зайтэн гэгшэдтэ МНР-эй Ажалай Герой гэһэн нэрэ зэргэ олгогдоо.

ЗҮРХЭНЭЙНГӨӨ ЗОРИГООР

«Железные ворота-1» гэһэн СРР-эй эгээл томо ехэ гидроэлектростанци хоёрдохи табан жэлээ Дунай мүрэн дээрэ амжалтатайгаар худэлжэ байна. Тэрэнэй хаалтанууд румын ба югослав эрьенүүдые холбобо. Тэрэ республикын индустриин түбүүдые, хото городуудые, шэнэ барилгануудые элшэ хүсөөр хангадаг юм.

«Железные ворота-2» гэһэн ГЭС-эй барилга һаяхан эхилбэ. Тэрэ хадаа энэ табан жэлэй асари ехэ барилга болохо байна. Тэрэниие залуушуулай барилга гэжэ соносхоо. Һайн дуратанай отрядууд ороной заха булангуудһаа зүрхэнэйнгөө зоригоор иишэ ерэнэ. Залуу барилгашад табан жэлэйнгээ даабарие болзорһоонь урид дүүргэхые найдуулба.

ФРАНЦИДА ХУБИЛАЛТА БОЛОХО ШЭНЖЭТЭЙ

Эндэхи СОЦИАЛИСТНУУДАЙ хэблэлэй нэрлэһэнэй ёһоор, Национальна суглаан удаадахи табан жэлдэ «зүүнэй тала баригшадай» засаглалга доро орохо болоно. Республикын президент Франсуа Миттеран парламентын һунгалтын үедэ һунгагшадай тон олонхиин дууе абаад, шэлэн тодорхойлһон хараа бодолоо һаадгүй баримталан бэелүүлхэ аргатай болонхой. 23 жэлэй урда Елисейскэ ордондо генерал де Голлиин ороһонһоо хойшо Францида тогтоогдоһон гүрэнэй байгуулалтын гурим президентдэ тон ехэ этигэмжэ түлөөлэлгэнүүдые олгоно. Энэ гуримые гүрэнэй мүнөөнэй толгойлогшо хубилгахагүй байха гээд эндэхи адаглагшад багсаана.

Эндэ боложо байһан хубилалтануудһаа уламжалан, хоёр асуудалай зайлашагүй гараһаниинь элитэ: юун дээрэһээ иимэ ушар тохёолдооб, Франци саашадаа ямар болохоб? Франциин олонинтын һанал бодолой хубилһан шалтагаануудые общество дотор шиидхэгдэхэ ёһотой болоһон асуудалнуудһаа түрүүшын ээлжээндэ бэдэрхэ хэрэгтэй. Ороной экономикын бүридэлдэхи үндэһэн хубилалтанууд, хүдөө нютагуудай эршэмтэй түргэнөөр индустриальна шэнжэтэй болохотой хамта, городууд худар хүн зоной олоороо ошолгые Табадахи республикын правительство зорюута түргэдхэһэн юм. Экономическа бэрхэшээлнүүдые улам һүжэрөөн, монополис томо буржуазиин аша туһада засагаархидай бэелүүлдэг политика арад зоной дурые ехээр гутаадаг болоо.

Ямар юумэн тэдэнэй дурые гутаадаг байгааб? Ажалгүйшүүлэй саг үргэлжэ олошоролго (тэдэнэй тоо мүнөө хоёр миллион шахуу хүн болонхой), саарһан мүнгэнэй үнын айхабтар ехээр уналга тэрэнэй гол шалтагаан болоно. Республикые дэмжэдэг нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэ Жак Ширагай тала баригшадай зүгһөө ороной агсан президент тушаа баримталһан шүүмжэлхы хараа бодолой һунгалтын үрэ дүнгүүдтэ ямараар нүлөөлһэн тухайдань удаан хөөрэлдэжэ болохо юм бээзэ. Гол ушар шалтагааниинь юуб гэхэдэ, засаг баридаг байһан бүлэгүүдэй хүндэеэ бууралга олонинтын тэсэбэрие халяаһан «дуһал» болоо.

«Зүүнэй аюул» гэдэг тухай һүүлэй хэдэн арбаад жэлэй туршада тарааһан һэмнол хархис олонхиие абардаг арга байһан юм. Һунгуулиин кампани бүхэнэй урда коммунизмые муушалһан хашхаралдаан, Совет орондо харша шашалдаан Францида үргэнөөр эмхидхэгдэдэг байһан. «Хамтын байдалаар» айлган һүрдөөдэг, зүүнэй үзэлтэд дачынтнай гэрые, байрыетнай, лавкыетнай, автомобилиетнай буляан абажа магад гэхэ мэтээр айлгадаг ябадал хорото үүргэеэ дүүргэдэг байһан.

Шэнэ правительство парламентын һунгалтын урда тээхэнэ түрүүшынгээ ябуулгануудые хэжэ эхилһэн: салин хүлһэнэй, инвалидуудта үгтэдэг пенсинүүдэй туһаламжануудай доодо хэмжээе нэмээһэн, эгээн ехэ олзо оршонуудта, нефтиин компанинуудта һомологдодог налогуудые ехэ болгоһоной үндэһөөр, залуушуулые ажалда оруулхын тула шухала мүнгэ зээлеэр табидаг болоһон байна. Эдэ хэмжээнүүд ажалшадай, профсоюзуудай, Коммунис партиин зүгһөө һайшаагдан угтагдаа. Июлиин эхеэр Национальна суглаанай баталамжада табигдаһан хуулиин шэнэ проектнүүд ябуулгынь удаадахи шата болоо.

Правительствын бүридэлдэ министрнүүд-коммунистнуудай оролго тухай асуудал Франциин ниислэлдэ ехэ хөөрэлдөө үүсхэһэн байна. Коммунистнуудай баримталдаг хараа бодолой, тэдээндэ олон һунгагшадай дуугаа үгэһэнэй ашаар лэ баруунай тала баридаг хүсэнүүдэй булиндаһые мартаха ёногүйбди. Энэ асуудалаар ФКП-гэй баримталдаг хараа бодол эли тодо ороной ерээдүйн байдалай түлөө харюусалгын зарим хубиие даалсахаар, өөһэдынгөө түлөөлэгшэдые кабинедтэ томилхоор тус парти бэлэн байба.

Социалистнуудай гадаадын политическэ хараа бодол бага бэшэ анхарал татана. Олон янгын хараа бодолнуудтай хүнүүдһээ бүридэнхэй социалис парти дотор хэбэрилнүүд ба зүришэлдөөнүүдэй гарадаг байһан тухайда шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ.

Хараа бодолоо мүнөөнэй байдалда тааруулан бэелүүлхэ арга боломжо Франциин правительствада, үнэндөө, балайшье ехэ бэшэ байна. Франциин дипломатиин хэрэглэхэ онол аргануud баһал дан олон бэшэ. Тэдэнэй гол зүйлнүүдэйнь нэгэн — Москва Париж хоёрой хоорондохи һайн харилсаан болоно. Франциин ниислэлдэ энэ ушарай ямараар хараада абтаһанһаа, уласхоорондын оршом соо Франциин баримталан бэелүүлдэг, бэеэ даадаг хараа бодолой амжалта нилээд дулдыдаха байха.

Александр ИГНАТОВ.

Париж.

НИИСЛЭЛ ХОТОНУУДААР

МЕХИКЭТЭИ УУЛЗАЛГА

— МЕХИКЭ хото үйгаргүй түргөөр хубилшоо юм байна, — гэжэ энэ хотодо дахинаа хүдэлхэеэ бусэжа ерэһэн минии танил журналист хэлэбэ.

Аэропортһоо хажуу тээшээ гарамсаараа, уһанай урасхал мэтээр иишэ тиишээ гүйлдэжэ байһан машинануудай дунда орошобобди. Хурдан түргэнөөр шуумайлдажа ябаһан машинануудай урдуур ябаган хүнүүд дары гаража, олон хүнүүдэй дундуур тунашана. Газетын бэшэһэнэй ёһоор, энэ хотодо ажаһуудаг хүн зоной тоо хурдан түргэнөөр ургажа, 15 миллиондо дүтэлөө хэбэртэй.

Олон дабхар эстакада болон туннельнүүдтэй үйлсэнүүдэй уулзуур дээрэ машинымнай тогтохотой сасуу, хэдэн хүбүүд бидэнэртэ гүйлдэжэ ерэбэ. Арбан табан жэлэй урда тээ эндэ ногоон сэсэрлиг байһан юм. Нэгэниинь — жажалдаг резинкэ, нүгөөдэнь удэшын лотерейн билетүүдые дурэдхаба, гурбадахинь «Холбоото Штадууд Сальвадорто добтолхые бэлдэжэ байна» гэһэн мантан томо гаршагтай газетэ бидэнэй урда дэлгэбэ. Гансал ниислэлэй гэхэ гү, али эндэ хэлэгдэдэгэй ёһоор, федеральна округто зургааһаа арбан дүрбэ хүрэтэр наһатай 400 мянга гаран эдир ажалшад тоологдоно.

Хорото газуудые хаяһан автомашинануудай урасхал соо дахинаа орошобобди. Багсаамжалхада, хахад часай үнгэрхэдэ, Мехикын гол талмайн — Сокало урдамнай харагдаба. Наһан соогоо ехэ юумэ үзэһэн, хараһан аяншалагшад тэрэниие дэлхэйн дээрэхи эгээл гоё һайхан талмайнуудай нэгэн гэжэ тоолодог юм. Машинаһаа гарахадаа, архитекторнуудэй үзэсхэлэн гоё һайхан зохёол бүтээлнүүдые: испан барокко түхэл шэнжэтэйгээр баригдаһан һүмые, президентын ордониие, муниципальна ордониие, муниципальна мүнгэн һангай албан зургааниие гайхахын ехээр гайхажа, омогорхон харанабди. Испаниинхидай иишэ ерэхэһээ холо урда тээ бүтээгдэһэн архитектурын үшөө нэгэ хүшөө паяар президентын ордонтой зэргэлүүлээд нээгдэхэ юм. Малталганууд дүүрэхэ дүтэлжэ байна.

...Үдэшэ боложо байһан үе. Талмай дээгүүр годироод, нарин хан үйлсөөр ябажа, хотын түб хубиһаа ходорбобди. Мехикэ элдэб үнгэтэй галнуудаараа яларба. Бидэнэй зүүн тээгүүр, баруун талаар магазинуудай витринэнүүд ошотон яларна, аниб-ониб гэлдэнэ. Неоново соносхол эндэ тэндэ гэрэлтэнэ. Дэлхэйн эгээл ута үйлсэнүүдэй нэгэн — Пасео де ла реформо гэжэ үйлсые бүһэлһэн банкнуудай, фирмэнүүдэй шэл болон металлаар баригдаһан үндэр байшангууд олон мянган гэрэлээр яларна. Бидэ Гарибальдиин нэрэмжэтэ талмай тээшэ годирбобди. Энэ үдэшэ олон тоото туяа гэрэлһээ толоржо, хүн бүхэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ урма баяр түрүүлнэ.

Соггой хүхюун, омог дорюуншье, гунигтайшье хүгжэм зэдэлжэ, эндэхи оршон байдалые бүри һонирхолтой, удха түгэлдэр болгоно.

Эртэ урдын Мехикын энэ хүндэмүүшэ халуун булан тохойһоо гаража ошохсдомнай, һүниин тэнгэһээ үнгэрөөд байгаа һэн. Түхэл шэнжээрээ хэды хубилааашье һаа, Мехикэ ёһо заншалнуудаа нангинаар сахидагтань, һайн һанаатайгаар, һайхан сэдьхэлтэйгээр ерэһэн хүнүүдтэ үүдэеэ урин дулаанаар нээжэ үгэдэгтэнь урмашан баярлажа байһыень нүхэрэйнгөө нюур шарайда толорһон миһэрэлһээ ойлгоо бэлэйб.

М. СБОЙЧАКОВ.

Мехикэ.

ХҮДЭР ГАРТАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД БОЛОЁЛ

Ороной үйлэдбэриин ба ниитын-политическэ ажабайдалда хүдэлмэришэн ангиин үүргые дээшэлүүлхэ гэһэн социализмын хүгжэлтын нэгэ ёһоной нэгэн болоно. Дээдэ мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдэй кадрнуудые бэлдэхэ ба хүмүүжүүлхэ хэрэгые саашань һайжаруулха ехэ программа КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд соо хараалагданхай.

Мүнөө үедэ дээдэ мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд ехэнхидээ техническэ мэргэжэлэй училищинуудта бэлдэгдэнэ. Хүдэлмэришэн ангиие бэлдэхэ эрдэмэй, һуралсалай ба хүмүүжүүлгын түхэл шэнжэнүүдэй удхэ шанар ниитэдэ хүбилһэн байна. Жэшээнь, һуралсалай шэнэ түсэб ба программа хараалагданхай, мүнөө үеын техническэ зүйлнүүдээр һуралсалые хангахын тула ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаа, училищинуудай һуралсалай материальна бааза һайжаруулагдаа. Мүн дээдэ мэргэжэлтэй инженер болон багшанарһаа бүридэһэн коллективүүд тогтонижоо.

«Хүндэтэ һургуули дүүргэгшэд! Найман жэлэй гү, али дунда һургуули дүүргэбэ гээшт. Саашадаа хаана һураха, өөрынгөө ямар дуратай хэрэгтэ һаная зорюулхаб?» — гэһэн асуудал танай урда тобойно.

Манай гүрэндэ хүбүүн, басаган бүхэнэй урда ажабайдалай үүдэнүүд үргэнөөр нээгдэнхэй. Эрдэмэй, жаргалай ондор солын орьёлнуудта хүрэхэ дэмэр гаража шадаха ха юм. Зүгөөр энэ һайхан зорилгоо хангахын тула ехэ сэхэ, шэн зоригтой ажалаар бэелүүлхэ арагатай гэшэт.

«Хүндэтэ залуушуул! Та бүгэн коммунизм байгуулгын түсэбүүдые бэелүүлхын тула дэлгэрэн асари ехэ тэмсэлэй болохо байһан бэедэ ажалаа һуурина гэшэт. Завод, фабрикинуудай цехүүдтэ, колхоз, совхозуудай тариалан, барилгын талмайнууд дээрэ совет арадай ажал таниие хүлеэнэ.

Хүдэлмэришэн анги, таряашад манай обществын гол хүсэн болоно. Манай ороной хүдэлмэришэдэй кадрнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ техническэ мэргэжэл олгодог һуралсалай системэ гол үүргэ дүүргэнэ.

Техническэ мэргэжэлэй 13-дахи училищи городоймнай эгээл үнинэй училищинуудай нэгэн юм. 1940 ондо тэрэ ПВЗ-гэй, мүнөө үедэ ЛВРЗ-гэй баазада үндэһэлэгдэһэн юм. 1956 он болотор слесарь, токарь, гагнуушан мэргэжэлнүүдтэ һурагшадые бэлдэдэг байгаа. 1956 онһоо 1963 он болотор городой болон республикын барилгын организацинуудые, мүн заводые хангаха зорилгоор энэ дэ барилгашадые бэлдэдэг болоһон.

1963 ондо һурагшадай ба училищиин хүдэлмэришэдэй хүсөөр һуралсалай хоёр дабхар корпус баригдаһан. Түмэр харгын транспортын хүдэлмэришэдые бэлдэхэ энэ училищида даалгагдаһан һэн. 1980 ондо һуралсалай шэнэ корпус баригдаа. Мүнөө дүрбэн дабхар гэр соо һуралсалай арбан гурбан кабинет, мүн лабораторно хэшээлнүүдые үнгэргэхэ хоёр кабинет бии юм.

Тусхай мэргэжэлэй хажуугаар гүйсэд дунда эрдэм олгодог һуралсалай группанууд 1979 ондо түрүүшынхеэ училищида бии болоо һэн. 10 мянга гаран залуу мэргэжэлтэдые дүшээд жэл соо училищи бэлдэбэ. Тэдэнэй олонхинь үйлэдбэриин түрүүлэгшэд гэжэ шалгарһан. Манай училищи дүүргэгшэдэй зариманиинь дунда тусхай, мүн дээдэ һургуулинуудые дүүргэжэ, инженер болонхой.

1981—1982 онуудай һуралсалай жэлдэ манай мэргэжэлэй училищида һуралсахыень залуушуулые уринабди:

8 класс дүүргэгшэдтэ: электровоз заһабарилха слесарь-электрик, тепловоз заһабарилха слесарь, слесарь-теплотехник болон бусад.

10-дахи класс дүүргэһэн залуушуулда 6 һарын электромостовой крануудай машинист, жэл соо һураха мебель бүтээдэг модошо дархан, электрическэ машинануудай обмотчигууд гэхэ мэтын мэргэжэлнүүдые һурахыень дурадхагдана.

Хэшээлнүүдые үнгэргэхэ һуралсалай 22 кабинет, 3 мастерской ба спортивно зал бии. Һуралсалай эдэ кабинедүүд ехэнхидээ харуулан ойлгуулха зүйлнүүдээр хангагдаһан, мүн бүхы кабинедүүдтэ кинопроекторнууд, эпидоскопууд бии юм. Ниитын эрдэм ба түүхын, эстетикын кабинедүүдтэ телевизионно хэшээлнүүдые үнгэргэдэг юм. Физикын, электротехникын, математикын болон һуралсалай бусад шэнэ кабинедүүд нээгдэнхэй. Ленинградай электроприборнуудай заводто бүтээгдэһэн электролабораториин шэнэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдоно. Эндэ теоретическэ һуралсалай ба лабораторно хэшээлнүүдэй үедэ һурагшад практика гарадаг, өөрын арга шударгалдаг болохо юм.

Ниитэлэн хэлэбэл, мүнөө үеын эрдэм, техникын түйлалтануудай эрилтэдэ һурагшадые һургаха бүхы эрхэ нүхэсэл училищида хангагданхай. Эдэ бүгэдын ашаар һурагшад теори ба практикын талаар гүнзэгы эрдэм мэдэсэтэй, бодото дүй дүршэлтэй болохо гарана бшуу. Саашадашье хүдэлжэ эхилэхэдээ энэнь тухатай байха.

Һурагшадые үдэрэй гурба дахин эдеэлүүлхэ, мүн тусхай хубсаһа хунараар гүрэн хангана. Хүдөө нютагуудһаа ерэһэн залуушуул хамтын байраар хангагдана. Тиихэдэ һуралсалай жэлнүүдэй ажалай стажда ородог юм. Үйлэдбэриин практикын үедэ предприятида хүдэлһэн түлөө олоһон салингай 50 процентынь һурагшадта үгтэнэ.

Училищи дүүргэгшэд һурагшадта дунда эрдэм абаһан тухай диплом барюулагдадаг. Эрхимээр дүүргэгшэдэй зарим нэгэндэ онсо шалгарһан тэмдэгтэй диплом үгтэдэг юм.

Училищи дүүргэгшэд һурагшад институтда ороходо дүүрэн аргатай. Юундэб гэхэдэ, эдэ һурагшад ажалай стажтай ха юм.

Городой болон республикын һургуули дүүргэгшэд! Манай училищиин багшанарай коллектив таанадые хүлеэнэ. Һуралсаха ерыта!

Манай адрес: 670034 г. Улан-Удэ, ул. Трактовая, 5, СГПТУ-13, телефон 2-36-82.

Ю. МАЛАКШИНОВ,
техническэ мэргэжэл олгодог 13-дахи училищиин директор.

ХҮН БА БАЙГААЛИ

ҮРЭ ЖЭМЭСТЭ МОДОДҺАЛБАРАГ ЛЭ

Манай республикын ажалшад гушаад жэлэй саада тээ үрэ жэмэстэ модо, һөөгүүдые ургуулха тухай тодорхой мэдэсэгүй байһан, ургуулха гэжэ эрмэлзэдэгшьегүй байгаа. Зарим лэ айл хүдөө газарта ургадаг үлир, яблониин, үхэр нюдэнэй һөөгүүдые газаагаа асаржа, гэрэйнгээ хажууда таридаг һэн.

Харин мүнөө үедэ республикын район бүхэнэй уларил, сагай эрхэ байдал шэнжэлэгдэжэ, нютаг бүхэндэ ондо ондоо түрэлэй модод, һөөгүүд ургуулагдадаг болонхой. Гэхэһээ гадуур үрэ жэмэстэ һөөгүүдэй шэнэ сортнуудые элирүүлхэ талаар онсо оролдолго гаргагдадаг.

Эрдэм наукын заабаринуудта тушаглэн, түрэл Буряадтаа үрэ жэмэстэ модо олоор тариха хэрэгтэ республикын үрэ жэмэс туршалгын станци ехэхэн үүргэ дүүргэдэг юм. Тус станци 1949 ондо байгуулагдаһан. Тэрэ сагһаа хойшо эндэхи участогуудта туршалгын ехэ хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулагдаа. Ондо ондоо сортнуудай яблони холижо ургуулаад, сагаймнай шэмэрүүн уларилые, үбэлэй хүйтэниие ямаршьегүй дабамаар сортые шэлэн абаха гээшэ тон шухала байгаа. Тиин яблониин эрхим һайн 8 сорт шэлэгдэн абтаад, колхоз, совхозуудай саадуудта һуулгагдаа. Зүбөөр харуулһалжа, үһалжа, агротехническэ хүдэлмэриень саг болзортонь үнгэргөөд байхада, туршалга, шэнжэлгэнүүд амжалтатай байнгүй яахаб. Дээрэ дурсагдаһан яблониин 8 сортын хоёрынь, тодорхойлбол, «Байгал» ба «Забайкальский» гэһэн сортнууд РСФСР-эй гүрэнэй сорт туршалгын хүдэлмэри эрхилдэг эмхидэ эльгээгдэһэн байна. Эдэ сортнуудай яблониин үрэ жэмэсынь томонууд, шэмэ шүүһэ ехэтэй. Һайн ургаса үгэдэг, сахатай, һалхитай шэмэрүүн хүйтэниие бэлээр дабадаг. Мүн лэ үрэ жэмэсыень суглуулаад, болбосоруулхада бэлэхэн байдаг.

Саад ургуулха дуратайшуулда «Первенец Бурятии», «Орбита», «Байгал», «Комсомольский» гэһэн сортын яблони ургуулхыень дурадхая. Харин мэргэжэлтэдтэ «Забайкальский», «Малина», «Розовый», «Улан-Удэ» гэһэн сортнуудые ургуулхада зохисотой гэһэн зүбшөөл үгэмөөр.

Жэжэхэн үрэтэй яблони Сибириин уларилда мүн лэ дадасатай, хүнэй бэе махабадта, элүүр энхэдэ аша туһатай, С ба Р витаминаар элбэг гэжэ суурхадаг. Амтатай компот, шүүһэ, варени бэлдэхэдэ аятайл даа.

Кабанскын районой Оиморойсовхозоор ябаа һаатнай, 100 гектар газар дээрэ таригдаһан үрэ жэмэстэ саад нюдыетнай хужарлуулхал. Улаан-Үдын районой «Пригородный» совхоздо 40 гектар газарта эгээл тиимэ саад нэмжыдэг. Мүн лэ Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй районуудта яблони ехээр таригдадаг. Хамтын, мүн хубиин мэдэлэй сэсэрлиг нилээд ехэ ашаг олзотой байхаһаа гадна, хүн зоной дура сэдьхэл татадаг, гоё һайхан сэсэгүүдээрээ, үрэ жэмэсээрээ нюдэ баясуулдаг юм.

Гэхэһээ гадна, үхэр нюдэн, сливэ, вишни, малина гэхэ мэтые ургуулха талаар манай станциин хүдэлмэрилэгшэд нилээд дүй дүршэлтэй болонхой. Шасарганын шэнэ сортнуудые шэлэн абалгада, туршалгада илангаяа ехэ анхарал хандуулагдана. Тиимэһээл тус культурые шэнжэлхэ, харууһалха талаар мэргэжэлтэдшье олошоронхой.

И. НОВОСЕЛОВА,
республикын үрэ жэмэсэй туршалгын станциин ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ.

УНШАГТ[illegible] һонирхохо[illegible] байхат

ЭРЕЭН ГҮРӨӨҺЭН МОДОШОДТО «АЙЛШАЛБА»

Урда Приморидохи «[illegible]сье» гэжэ модоной пун[illegible] хүдэлмэрилэгшэд эреэн гү[illegible]һэнэй... харууһан доро [illegible] часаа үнгэргэбэ.

Ашаалан ябуулхын тула [illegible] руу зохидоор ябталаг[illegible] модон дээрэ хэбтээд, ойн [illegible] дүтэлэн ерэжэ ябаһан [illegible] возууд, гайхаһан гэлы[illegible] машинонуудайнгаа кабин[illegible] соо хүдэлхэеэ болишоод [illegible]һан жолоошод тээшэ ш[illegible] хараад байба. Модо б[illegible] хэсэгшэд һүрөөтэ арья[illegible] аалин нам байдал эд[illegible] шиидэбэгүй. Һоёнууд бо[illegible] һабарнуудайнь хурса бай[illegible] һаа айгаа бэшэ. Мантан [illegible] үзэсхэлэн һайхан амит[illegible] аюул тохёолдуулхаһаа [illegible] дээрэһээ тэдэ удаан саг [illegible] хүлеэгээ бшуу. Приморш[illegible] заарта эреэн гүрөөһэдые [illegible] хамгаалһанай ашаар, эд[illegible] тоо олошоруулагдажа, [illegible] хүргэгдөө гээд мэргэж[illegible] сэгнэнэ. Һүүлэй үедэ модо[illegible] лэдхэгшэдэй ажаллажа ба[illegible] газарта эреэн гүрөөһэн х[illegible] дадаг болонхой. Ушарын[illegible] гэхэдэ, эреэн гүрөөһэн [illegible] ой тайга соо өөһэд өөһ[illegible] гөө участогта амидардаг, [illegible] нуури хэдэг байна.

Хүнүүдэй аалин нам ба[illegible] ойлгоходоо, эреэн гүр[illegible] аалиханаар бодожо, хаш[illegible] гаар машинануудынь той[illegible] тужа руу харагдахаяа [illegible] бо «Танилсаба гээш[illegible] —гэжэ шоглолдон, хүдэл[illegible] лэгшэд ажаллажа эхи[illegible] байгаа.

ТАРЗАН ШОНОНУУДАЙ ДУНДА

«Шононууд!»—гэһэн [illegible] шагтай бодол Ровенско об[illegible] тиин Дубровицко лесхо[illegible] хүдэлмэришэн Роман Кул[illegible] толгойдо сахилгаан гүр[illegible] ороодхибо. Ушарынь гэх[illegible] ильгамаар хатаржа ябаһан [illegible] ридынь жэхынгээр зуг тат[illegible] зогсошобод. Нишэ тиишээ [illegible] мадан харахадаа, юунэй [illegible] лоһые ойлгожорхёо. Тээ ха[illegible] тээнь, ябталагдаһан түлеэ[illegible] хажууда шунахай арьяат[illegible] шүдөө хабиралдан зогсо[illegible] Лесник буугаа абаха гэхэ[illegible] гэртээ орхижорхиһоноо ойл[illegible] һэн. Тиин хүлеэжэ һууха ба[illegible] тай болоо бэлэй.

Гэбэшье эндэ гайхалтай ү[illegible] болобо. Тэрэгын урда, хойно[illegible] орожо ябаад гүйһэн Тар[illegible] гэжэ нэрэтэй нохойнь шо[illegible] нуудые харамсаараа айн[illegible] хажуудань гүйжэ ошоод, [illegible] дэниие нэгэ нэгээрнь үнэрд[illegible] сөөрөө, арьяатадтай хамта [illegible] гы руу орошобо.

—Үнөөхимнай гээшэ гү?—гэжэ Роман Кириллович [illegible] яртайгаар бодомжолоод, бо[illegible] жоёо хүдэлгэбэ. Тиихэдэнь [illegible] наагаа амарһан морид [illegible] тээшээ шамдуухан табилуу[illegible]

...Хэдэн жэлэй урда [illegible] Роман Кулик тураажа үхэх[illegible] байһан шоны гүлгэ ой [illegible] олоод, гэртээ асаржа дул[illegible] суулаад, хооллуулаад, Тар[illegible] найнгаа байдаг бүүдхэ [illegible] табижархёо һэн. Тэдэ хо[illegible] лаа хамта байдаг, нэгэ ам[illegible] та соонһоо эдеэлдэг, наада[illegible] бэе бэедээ няалдан унтаа[illegible] байгаа. Тэдэ эбтэй эетэй[illegible] һэн.

Шоны гүлгэнэй томо б[illegible] лоходонь, лесник тэрэниие [illegible] руу абаашажа табиһан б[illegible] гаа. Тиин мүнөө ой соохи ха[illegible] гын бэлшэр дээрэ уул[illegible] бшуу. Хүнэй һайнаар ханд[illegible] һые арьяатан мартаагүй.

Тарзаниинь яагааб? Тэрэ ш[illegible] нонуудай дунда нэгэ хоно[illegible] үглөөдэр үглөөгүүрнь ами[illegible] мэндэ бусажа ерээ һэн ха.

ЮРЭ БУСЫН «КВАРТИРАНТНУУД»

Шубуудай аюулгүй газар[illegible] шүрхай заһадаг байһаниин[illegible] элитэ. Алма-Ата шадархи О[illegible] тябрьска нуурай эрьедэ х[illegible] һинай нүхэн соонһоо зэр[illegible] нугаһанай ниидэжэ гарахые[illegible] харахадаа, мал шахан тар[illegible] лүүлдаг Джетыгенскэ компле[illegible] сын зоотехник К. Тулеко[illegible] гайхахын ехээр гайхаба. Ш[illegible] нахай арьяатанай нүхэн с[illegible] шүрхай заһаа гээшэ гү!

Казахай ССР-эй Наукан[illegible] дай академиин Зоологиин и[illegible] ститудта мэдээсэһэнэй ёһо[illegible] 27 түрэлэй нугаһан респу[illegible] лика дотор амидардаг байна. Гол мүрэн, нуур сөөрэм со[illegible] газар дээрэ амидардаг нуга[illegible] һад эдэнэй дунда бии. Нугаһ[illegible] дай гол түлэб үһан соо шү[illegible] хай заһадаг һаань, шүрхы бо[illegible] лон огорь түрэлэй нугаһа[illegible] газар дээрэ—хүнды нүхэн бо[illegible] лон газарай ганда шүрхай т[illegible] [illegible]

(ТАСС)

Манай газетын удаадахи номер августын 1-дэ гараха.

Редактор Р. Б. ГАРМА[illegible]

ХАНИ БАРИСААНАЙ ЗАМААР

«Хани барисаанай замаар» велосипедээр уласхоорондын урилдаан заншалта болонхой. Наймадахяа үнгэргэгдэжэ байһан энэ жэлэй урилдаан Монголой Арадай революциин 60 жэлэй ойдо, МНРП-гэй XVIII съездэдэ зорюулагдаһан байгаа. Монголой хоёр, Буряадай АССР-эй, Эрхүүгэй областиин суглуулагдамал команданууд мүрысөөндэ хабаадана.

Велосипедээр олон үдэрэй заншалта урилдаан МНР-эй ниислэл — Улаан-Баатар хотодо эхилһэн байгаа. Нэгэдэхи шатань энэ хото соогуур үнгэргэгдөө. Эрхүүгэй областиин түлөөлэгшэ спортын мастер Алексей Абносов найман километрые 12 минута 39 секунда соо гаталжа, илалта түйлаба. Монголой нэгэдэхи суглуулагдамал командын гэшүүн, спортын мастер Батсухиин Хаянхярваа тэрэнһээ оройдоол 4 секундаар гартажа, хоёрдохи һуури эзэлээ һэн.

Хоёрдохи шатань Улаан-Баатарһаа Баян-Чандмань хүрэтэр 100 километр зайе эзэлһэн байна. Мүн лэ эндэ Эрхүүгэй командын спортын мастер Андрей Лазарев хүрдан сүлхэ байшоо.

Москвагай Олимпиадада хабаадаһан дүршэл ехэтэй велосипедист Хаянхярваа Баян-Чандманьһаа Дархан хүрэтэр 160 километрэй зайе түрүүлэн гаталһан байна. Дархан—Сүхэ-Баатар, Хяагта—Гусиноозерск гэһэн дүрбэдэхи, табадахи шатануудта А. Серебренников (Эрхүү), Б. Хаянхярваа гэгшэд илажа гараба.

Табан шатын дүнгүүдээр МНР-эй национальна нэгэдэхи суглуулагдамал команда түрүү һуури эзэлбэ — 12.27,3 час. Эрхүүгэй велосипедистнүүд эдэнэрһээ 30-аад минутаар гээгдэнэ. Манай республикын суглуулагдамал команда — гурбадахи, МНР-эй хоёрдохи команда дүрбэдэхи һуури эзэлнэ.

Хубиин тоосоогоор МНР-эй 23 наһатай спортын мастер Батсухиин Хаянхярваа 14 час 8 минута 39 секунда сагтайгаар түрүү һуури эзэлжэ ябана. Москвагай Олимпиадада хабаадаһан Д. Оргодол, Д. Цолмон мүн лэ шангай һууринуудые эзэлнэ. А. Абносов, А. Серебренников, А. Лазарев гэгшэд удаалуулан дабшана.

Гусиноозерскһоо Улаан-Үдэ хүрэтэрхи зургаадахи шатые А. Лазарев бултанһаа түрүүлэн гаталба. Велосипедистнүүдэй манай республикын ниислэл хотын Соведүүдэй талмай дээрэ хүрэжэ ерэхэдэнь, городой комсомолшууд болон залуушуулай, олониитын түлөөлэгшэдэй митинг болобо.

ВЛКСМ-эй горкомой нэгэдэхи секретарь Александр Козлов олон үдэрэй уласхоорондын заншалта урилдаанда хабаадагшадые халуунаар амаршалаад, саашанхи замдаа амжалтатай һайн ябахыень хүсэһэн байна.

Удаань Улаан-Үдэ хотын пионернүүдэй түлөөлэгшэд дурасхаалта бэлэгүүдые командануудай гэшүүдтэ нэрьемэ альга ташалган доро барюулба.

Зургаадахи шатада илажа гараһан Эрхүүгэй суглуулагдамал командын гэшүүд — спортын мастернууд А. Лазарев, А. Серебренников, В. Латин гэгшэдтэ комсомолой горкомой, горспорткомитедэй дурасхаалта бэлэгүүд барюулагдаба.

Манай республикын түлөөлэгшэд энэ жэлэй мүрысөөндэ тиимэшье үндэр үрэ дүнгүүдые түйланагүй гээд тэмдэглэлтэй. Ушарынь юуб гэхэдэ, командымнай бүридэлдэ гол түлэб залуушуул ороно. Тиигээшье һаа, спортын мастерта кандидадууд Ю. Бурдуковский, Г. Рыжков болон бусад яһала һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулна. Энэ урилдаан манай командын гэшүүдтэ мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ, хаба шадалаа нэмэхэ һайн һургуули болохо аабза гэжэ һанагдана. «Саашанхи хэдэн шатанууд хада уулатай газараар үнгэржэ, Эрхүү хүрэхэ байна» — гэжэ манай командын тренер Сергей Галсанов хөөрэнэ.

— Энэ урилдаан манай велосипедистнүүдтэ һайн һорилго бэлэдхэл болохо юм. Ушарынь гэхэдэ, Эрхүүһээ бусамсаарнай, МНР-эй чемпионат үнгэргэгдэхэ. Манай командын гэшүүд тэрэндэ хабаадаха. Тиихэдэ мүнөө залуушуулаймнай команда Бухарестдэ Бүхэдэлхэйн Универсиадада хабаадажа байна, — гэжэ мүрысөөнэй ахамад секретарь Б. Амгалан хөөрэнэ.

Заншалта урилдаанда хабаадагшад аян замаа үргэлжэлүүлхэеэ мүнөөдэр Улаан-Үдэһөө мордохо.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): МНР-эй нэгэдэхи национальна суглуулагдамал командын гэшүүд Ц. Ганболд, Л. Жаргалсайхан, Д. Жамбалдорж, Д. Оргодол, Б. Хаянхярваа, Д. Цолмон.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Шэнэ КИНО

ҺОНИРХОН ХАРАГТЫ!

Республикымнай кинотеатрнуудта август һара соо уран һайханай олон шэнэ фильмүүдэй репертуар дурадхагдана. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу Ехэ дайнай баатарнууд, манай үеын хүн тухай совет олон фильмүүд хөөрэнэ.

Арбадахи табан жэлэй баатарнууд тухай **«Коней на переправе не меняют»** гэһэн хоёр серитэй фильм дурдая. Н. Мельников А. Мишарин хоёрой сценаряар найруулан табигдаһан тус фильм дотор табан жэлэй агуу барилгануудай нэгэн харуулагдана. Агууехэ барилга тухай, юуктэйшье жэшэшэгүй һайхан дуран тухай фильм үнэншэмэ зүбөөр, үргэнөөр хөөрэнэ. Моссоведэй нэрэмжэтэ театрай актер Леонид Марков гол ролиинь гүйсэдхэнэ. Тэрэнэй гүйсэдхэһэн Авдей («Русское поле»), Егор Михайлович Байков («Крестьянский сын»), Иван Куратов («Долги наши») гэгшэд харагшадта һайн мэдээжэ байхань лабтай. Гадна Леонид Марковые сэнхир экран дээрэһээ нэгэнтэ бэшэ хараһаншье байхат.

Тиихэдэ Родионовой образ найруулан гаргаһан актер В. Самойлов (В. Маяковскиин нэрэмжэтэ театр) олондо һайн танил ааб даа. Тэрэ кинодо үнинэйшье, һонирхолтойгоорше наададаг. Тэрэ анха түрүүн 40-өөд оной эсэс багаар «Голубые дороги» гэжэ фильмдэ наадаһан намтартай. Гушаад жэлэй турша соо В. Самойлов удаанаар хадуугдаһан олон тоото фильмүүдтэ наадаһан, хабаадаһаншье байха.

Дээрэ дурдагдаһан актернуудһаа гадна энэ фильм дотор А. Джигарханян, Г. Жженов, Ю. Васильев, Г. Польских, Ж. Прохоренко, Н. Андрейченко, Б. Иванов, Г. Корольков болон бусад наадана.

Ямаршье наһанай хүнүүдые адлихан һонирхуулмаар фильм **«Крах операции «Террор»** болоно. Совет мэдээжэ уран зохёолшо Юлиан Семенов шэнэ картинын авторынь юм. Зохёолшын олон лэ номоор фильмүүд найруулан табигдадаг гэжэ элитэ. Совет тагнуулшан Исаев тухай хөөрэһэн «Пароль не нужен» гэжэ кинолентэнь айхабтар ехэ амжалтатайгаар үнгэрөө һэм шуу. Үшөө дурдабал, «Майор Вихрь», «Жизнь и смерть Фердинанда Люса», «Бриллианты для диктатуры пролетариата», «Семнадцать мгновений весны» болон бусадай олондо ехээр һонирхогдоһониинь мэдээжэ ха юм.

Бүри һаяхана Ю. Семеновой «Горение» гэжэ романаар Ф. Э. Дзержинскиин залуу наһан тухай хөөрэһэн **«Особых примет нет»** гэжэ фильм табигдаа һэн. Энэ фильмын үргэлжэлэл шэнгеэр «Крах операции «Террор» хүлеэгдэхэ зэргэтэй. Эдэ хоёр фильмые совет болон поляк кинематографистнууд хамта найруулан табяа.

Англиин драматург О. Уайльд гэгшын зохёолоор табигдаһан **«Идеальный муж»** гэжэ фильм дотор Л. Гурченко, Ю. Яковлев, П. Кадочников гэгшэдтэй уулзажа баярлахат.

«Ленфильм» студи энэ һарада **«Два долгих гудка в тумане»** гэжэ мүрдэгшэд тухай фильм дурадхаа. Багахан теплоходой команда ба тэрэнэй пассажирнууд фильмын геройнууд болонхой. Тэдэниие хэд гүйсэдхэнэб гэбэл: УССР-эй арадай артист Николай Гринько, Чечено-Ингушай АССР-эй габьяата артист Дагун Омаев, Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ театрай актер Виктор Проскурин болон бусад болоно.

Тус фильм режиссер Валерий Родченкын түрүүшын найруулга мүн.

А. Довженкын нэрэмжэтэ киностудида буулгагдаһан **«Берем все на себя»** гэжэ фильм Эсэгэ ороно хамгаалгын дайн тухай хөөрэнэ.

Залуу хүнэй ухаан бодол, һайхан хүсэл заяан тухай **«Цветы луговые»** гэжэ фильм домоглоно. Энэ хүгжэм дуута, уянгата кино Одессын студида буулгагдаа.

Үхибүүдэй болон эдир наһатанай түб студиин кинематографистнууд харагшадтаа **«Серебряные озера»** гэжэ фильм бэлэглээ. Хүнэй ами наһанай сэнгэй хүсөөр ухаа ороһон үйдхарта ушар тухай харуулһан тус фильм ургажа ябаа залуу үетэндэ һургаал заабари болохо. Фильмын режиссер В. Лысенко залуу актер Андрей Ростоцкиие гол рольдо наадахыень уриһан юм. Тэрэ «Они сражались за Родину», «Это мы не проходили», «Конец императора тайги», «Эскадрон гусар летучих» гэжэ фильмүүдээр харагшадта танил байха.

«Где ты, любовь?» гэжэ нэрэтэй хүгжэм дуута фильмдэ УССР-эй арадай артистка София Ротарутай уулзахат. Энэ удаа София Ротару ганса дуушан бэшэ, харин драматическа актриса байһанаа тэмдэглэхэнь. Дурсагдаһан фильм дотор тэрэнэй дуулаха дуунуудай аялгые композиторнууд Александр Зацепин, Раймонд Паулс, Юрий Саульский, Петру Тодорович гэгшэд зохёоһон байна.

Совет фильмүүдтэй зэргэ социалис оронуудай кино табигшадай хүдэлмэринүүд мүн лэ олоной анхаралда август һара соо табигдаха. Тэдэнэй дундаһаа Чехословакиин **«У моего брата хороший братишка»**, **«Проделки Мизантропа»** гэдэгүүдые дурдамаар. Тиихэдэ Италиин **«Я боюсь»**, Америкын **«Наваждение»** гэжэ фильмүүд дурадхагдаха байна.

Эндэ нэрлэгдэһэн, сэдьхэл бодолыетнай хүлгүүлһэн фильмүүдээр һанамжануудаа бэшэхыетнай гүйнабди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Где ты, любовь?» гэжэ фильмһээ хэһэг.

Т. НИКУЛИНА,
кинопрокадай ахамад редактор.

ГАИ-гай экран

Республикын гүрэнэй автоинспекциин хүдэлмэрилэгшэд үнгэрөөд байһан долоон хоногой туршада харгы замуудай дүрим эбдэһэн 1484 жолоошониие элирүүлбэ. Тэдэнэй 118 хүниинь һогтуугаар машина жолоодожо ябаһан. ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэ газартаа байдаггүйнь мэдээжэ. Гэбэшье һогтуугаар машина жолоодожо ябагшад ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшын пост үнгэрбэл, хамаагүй гэжэ һанадаг байна. Тиигэжэл һанадагуудынь «хатуу харатай ханилбал», гэдэргээ харангүй, модо, шулуу мүргэн алдажа ябаад, харгын голоор, зүүн, барууншье талаарнь гүйлгэжэ мэдэдэг гээшэ. Энэнэйнь хойшолон, урилдаанайнь түгэсхэл — арадай сүүдэй урда зэмэеэ амсаха болоно ха юм. Һүүлэй һүүлдэ «гэмын урдаа, гэмшэлын хойноо» гэдэгтэл адли алдуу эндүү хэжэрхёод, тархяа ёборхо ушар гарадаг гээшэ.

Үнгэрөөд байһан үе соо 31 хүн харгы замай дүрим эбдэжэ, аварида ороһон байна. Юһэн хүн наһа бараһан, 27 хүн хүндөөр гэмэлтээ. Хяагтын-Адагай дунда һургуулиин физкультурын багша А. Самбуев июлиин 19-дэ «Восход» мотоциклаар хурдаар гүйлгэжэ, тэрэнэйнгээ руль залажа ядангүй урбалдахадаа наһа бараа. Июлиин 26-най үдэр А. С. Солодов гэгшэ Эльхн тосхоной гудамжаар мотоциклаар гүйлгэжэ ябаһаар «КАМАЗ» машина мүргэжэрхёо. Тиин өөрөө, хоёр пассажир хүндөөр гэмэлтэһэн байна.

Хэнэйшье мэдэһээр зунай һарануудта үмсын машинатан харгы дээрэ олошордог гээшэ. Зүгөөр эдэнэрэй зариманиинь һогтуугаар машина жолоодожо ябаһаар авари хэнэ. Өөһэдөө гэмэлтэнэ, үхэхэшье ушар али олон дайралдана. Июлиин 12-ой үдэр авиазаводой хүдэлмэришэн И. Ф. Малханов «Москвич» машинаараа Хорнин трактаар гүйлгэжэ мэдэбэ. Тэрэ һогтуу мүртөө харгын зүүн талаар ябаһаар «Жигули» машинатай мүргэлдэшөө. Эндэ нэгэ пассажир хүндөөр гэмэлтэһэн. Малханов барһан юм. Байгша оной март һарада тэрэ һогтуу ябаһан дээрэһээ машина жолоодохо эрхэеэ хаһагдаһан юм.

«Птицепром» нэгэдэлэй инженер В. Г. Дондуков, ЛВРЗ-гэй жолоошон В. Н. Стрельцов болон бусад ГАИ-гай комиссиин шиидхэбэреэр машина жолоодохо эрхэһээ хоёр жэлээр хаһагдаба.

Л. ПОПОВ,
ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Бэлшээриин хабай малай шэгйүүр ехээр нэмэхэ» — түрүү бэшэг. «Ноогоборишье убһа — һүридэ нэмэри» — тэжээл бэлэдхэл тухай. «Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ» — корреспонденци. «Россия: хүгжэлтын шатанууд» — РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл. Указ.

Хоёрдохи — арадай хиналтын органуудай хүдэлмэридэ зорюулагдаһан материалнуудһаа энэ хуудаһан бүридэнэ. «Тэжээл бэлэдхэл — бүгэдэ зоной хабадаха хэрэг» — А. Тахановай статья. «Харюусалгатай тушаал» — В. Мешковой, А. Алексеевэй репортаж. «Арадай хиналтын бүхэ баримта» — А. Кушнаревой статья. «Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ».

Гурбадахи хуудаһанда. «И. Н. Ульяновой түрэһөөр 150 жэлэй ойдо», «Агууехэ Ленинэй эсэгэ» — Н. Еласовай статья. «Манай айлшад», «Хүнэй сэдьхэлэй гүнин хараһан зүжэг» — Т. Волошевагай статья.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Магистралиин галнууд — 81», «Бэлиг шадабариин асарһан байна» — Л. Лабаровагай корреспонденци.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.45 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Обид» — мультфильм. 10.15 — «Синдикат 2» — телевизионно олон серитэй уран һайханай фильм (4-дэхи сери). 11.20 — «Киногоор ажаһуулгаар зүжэг». 12.20 — Шэнэ һонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — «Сибирь ба Алас Дурна хизаарлаар» — киногой программа. 16.20 — Үхибүүдтэ. «Морской охотник» гэжэ фильм. 17.30 — И. Бах. Хүгжэм. Уласхоорондын конкурсын лауреат А. Гаврилов, Ю. Николаевскиин хүтэлбэрийн камерна ансамбль гүйсэдхэхэ.

Улаан-Удэ. 17.55 — «Байгал» программа. 18.25 — «Уласхоорондын шэнжэлэл» (буряадаар).

«Орбита». 18.40 — «Хүн ба хуули». 19.15 — «Университетэй дневник». 19.30 — Заһбарилга. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.05 — «Эрдэм, ажил ... хэлэнэ». 20.35 — «Арадай аялганууд». 20.50 — «Синдикат-2» — телефильм (2-дохи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — «Дуун 81». Вильнюсһээ дамжуулга. 23.40 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 12.50 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Үхибүүдтэ. «80 дней вокруг света» — мультфильм. (9, 10, 11 серинүүд). 14.05 — Совет уран зурагай нэгэн хуудаһан. «В. А. Фаворскиин мастерской соо». 15.05 — «Электрификаци — үе сагуудай харилсаа холбоон» — телевизионно баримтата фильм. 15.35 — «Сэхэ зорилгодо алхаа». 16.05 — СССР-эй арадай артист, Ленинскэ шангай лауреат Е. Светлановай концерт.

Улаан-Удэ. 16.55 — Мультфильмнүүдэй программа. 17.25 — «Факел». «Хүдэлмэришэдэй эрдэм һургуули... зэргэдэ өөрсэдөөр оло».

«Орбита». 17.55 — «Хүсэтэйшүүл, зоригтойшуул, габшагайшуул».

Улаан-Удэ. 18.40 — «Таанадта зорюулагдаһан уулзалга». Улаан-Үдын шэлэй заводой хүдэлмэришэдэй асуудалнуудта харюуһан ... (угэтэ).

«Орбита». 19.55 — Дамжуулгын программа. 20.00 — «Фаэнэ» гэжэ ансамблиин концерт. 20.30 — «Баатаршалга». 21.00 — «Анхалан найрсаг ба гаашуул». 21.15 — Ород композиторнуудай зохёолнуудые Москвагай гүрэнэй филармониин академическа симфоническа оркестр гүйсэдхэхэ. 22.00 — «Время». 22.35 — «Карьера Димы Горина», — уран һайханай фильм.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000.
г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76. отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-38, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.
Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-06651. Заказ № 175. Индекс 5901.